

----- Araştırma makalesi -----

CİNGÖZ RECAİ ROMANLARINDA NARSİSTİK ERİL SÖYLEM

Hilal DEMİR BAYRAKTAR *
Nihayet ARSLAN***

Öz

Peyami Safa'nın Server Bedi müstearıyla yayınladığı Cingöz Recai, Türk edebiyatının en uzun soluklu polisiye serisidir. Serinin başkahramanı Cingöz Recai'de narsistik kişiliğin özellikleri tespit edilmiştir. Çalışmamızın kuramsal çerçevesini oluşturan Sigmund Freud ve Jacques Lacan'ın psikanalitik kuramlarında, çocuğun anneye olan sembiyotik tümgüçlü ilişkisi, ilk nesne olan "baba"nın kastrasyon yasasıyla sonlanıp yeni bir biçim almak zorundadır. Freud'a göre erkek çocuğun yaşadığı "iğdiş korkusu"nun çözümü anneden sembolik bir ayrılış ve babayla özdeşleşmedir. Lacan'ın psikanalitik kuramında, annenin en büyük arzusunun fallus olduğunu fark eden çocuk-özne, başta annesinin eksikliği/arzusu "fallus" olma iddiasındadır. Zamanla, hiçbir zaman Öteki'nin (Autre) arzusu olamayacağını anlayan çocuk, "eksik" (manque) olduğunu kabul etmelidir. Lacan'ın kuramında, babanın adı/yasasını (le nom du père) tanımak, çocuk-öznenin "eksik" olduğunu kabul etmesinin ilk adımıdır. Erkek çocuğun annesi için bir "fallus" olma isteği, yetişkin narsisizmin tohumunu atar. Babanın yani sembolik

* Arş. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

e-posta: hilaldemir@kmu.edu.tr

ORCID: [0000-0003-1610-7868](https://orcid.org/0000-0003-1610-7868)

** Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

e-posta: nihayet.arslan@gmail.com

ORCID: [0000-0002-7820-6143](https://orcid.org/0000-0002-7820-6143)

Geliş/Received: 28 Aralık 2022 / 28 Decemberr 2022

Kabul/Accepted: 31 Mart 2023 / 31 March 2023

olarak toplumun yasasını tanımayan narsistik erkek, tümgüçlü dünyasından kopmak istemez. Cingöz Recai serisinin bütün romanlarında başkahraman, Oidipus öncesine ait narsistik tümgüçlü bir konumdadır. Çalışmamızda Peyami Safa'nın Server Bedi müstearıyla yazdığı sekiz romanın başkahramanı Cingöz Recai'nin narsisizminin yansımaları erkeklik kurgusu bağlamında ele alınacaktır. Freud ve Lacan'ın başta olmak üzere Heinz Kohut ve Otto Kernberg gibi narsisizm üzerine önemli çalışmalar yapmış psikanalistlerin kuramlarından yararlanılacaktır. Çalışmaya Cingöz Recai serisindeki hikâyeler dâhil edilmemiştir.

Anahtar Sözcükler: Cingöz Recai, Narsisizm, Erkeklik, Psikanalitik Eleştiri.

NARSİSTİC MASCULINE DISCOURSE IN CINGOZ RECAI NOVELS

Abstract

Published by Peyami Safa's pen-name Server Bedi, Cingöz Recai is the longest-running detective series in Turkish literature. Narcissistic personality traits have been identified in Cingöz Recai, the protagonist of the series. In the psychoanalytic theories of Sigmund Freud and Jacques Lacan, which constitute the theoretical framework of our study, the child's symbiotic omnipotent relationship with the mother must end with the castration law of the first object, the "father", and take a new form. According to Freud, the solution to the "fear of castration" experienced by the boy is a symbolic separation from the mother and identification with the father. In Lacan's psychoanalytic theory, the child-subject, who realizes that the mother's greatest desire is the phallus, claims to be the "phallus", the mother's lack/desire. In time, the child, realizing that he can never be the desire of the Other (Autre), must accept that he is "lack" (manque). In Lacan's theory, recognizing the father's name/law (le nom du père) is the first step towards acknowledging that the child-subject is "lack". The boy's desire to be a "phallus" for his mother sows the seeds of adult narcissism. The narcissistic man, who does not recognize the law of the father, that is, symbolically, of the society, does not want to break away from his omnipotent world. In all the novels of the Cingöz Recai series, the protagonist is in a pre-Oedipus narcissistic omnipotent position. In our study, the reflections of the narcissism of Cingöz Recai, the protagonist of eight novels written by Peyami Safa under the pen name Server Bedi, will be discussed in the context of the construction of the masculinity. The theories of psychoanalysts who have done important studies on narcissism such as Heinz Kohut and Otto Kernberg, especially Freud and Lacan, will be used. The stories in Cingöz Recai series were not included in the study.

Keywords: Cingöz Recai, Narcissism, Masculinity, Psychoanalytic Criticism.

Giriş

Polisiye romanların edebî kodlarına bakıldığında yaratılan evren'in genel olarak erkek egemen bir dil ve bakış açısıyla kurulduğu görülür. Kadın karakterler, çoğunlukla erkeklerin kurallarını koyup erkeklerin yönettiği bir dünyada, erkeklerin söylemleriyle yaratılmış ve bu söylemler içinde sıkışıp kalmışlardır. Romanlarda ara sıra ortaya çıkan güçlü kadın karakterler de erilliği ölçüsünde güç sahibidir. Erkeklik, güçlü ve etken olmanın ön koşuludur. Kadınlar ise fonda çalan güzel bir şarkı gibi kurguya renk katan edilgen nesnelere. Zora düştüğünde güçlü erkekler tarafından kurtarılmayı bekleyen kadın imajı, polisiye edebiyatın vazgeçilmez motiflerinden biridir.

Peyami Safa'nın annesi Server Bedia'dan ödünç aldığı "Server Bedi", onun yüksek edebiyat olarak görmediği aşk ve polisiye gibi türlerde yazmasına olanak tanıyan ve en popüler müstearıdır. Bir röportajında bu müstearla yazdığı romanları şöyle ifade eder: "Server Bedi benim müsveddemdir. Üstünde az düşündüğüm, az çalıştığım, mesuliyetten nefsimi beraat kazandırmak için kullandığım bir maişet imzası." (Baydar, 2015: 256) Peyami Safa her ne kadar Server Bedi imzasını, geçim kaygısıyla yazdığı, edebi değeri olmayan eserlerde kullandığını söylese de kendi kişiliğindeki ikiliği edebî dünyasına da yansıtmış ve biz araştırmacılara da bu düalizm hakkında söz söylemek için bir yol açmış olur. Peyami Safa ve Server Bedi'nin yazdıklarında ortak noktalar olduğu gibi ayrılan noktalar da pek çoktur. Ancak her iki isim için de değişmeyen tek şey erkeklerin kurgudaki ayrıcalıklı konumudur. Hem Peyami Safa ismiyle hem de Server Bedi müstearıyla yazılan romanlarda erkek egemen bir dünyanın kuralları geçerli olsa da Cingöz Recai gibi "narsistik" bir karakter, yazarın diğer eserlerinde rastlanmayan ayrı bir konuma sahiptir ve bu yüzden ayrı bir incelemeyi hak etmektedir. Peyami Safa'nın Server Bedi müstearıyla yazdığı eserlerinden en tanınmış ve en uzun soluklu olanı Cingöz Recai serisine adını veren başkahraman, kibar hırsızlığı ve otorite karşıtlığı ile Maurice Leblanc'ın ünlü polisiye karakteri Arsene Lupen'i hatırlatır. Cingöz Recai'nin bazen rahatlamak istediği anlarda keman çalması ve akıl yürütme tekniklerini kullanması ise Arthur Conan Doyle'un yarattığı ünlü dedektif Sherlock Holmes'la benzerlik gösterir.

Cingöz Recai tüm hikâye ve romanlarıyla birlikte erkek olmayı etkinlik ve kadın olmayı edilgenlikle özdeşleştiren uzun bir anlatıdır. Hem anlatıcının hem karakterin söyleminde bu durum açıkça görülür. Yalnızca Cingöz Recai değil, diğer erkek hatta kadın kahramanlar bile (birkaç kahramanın dışında) eril söylemin onaylayıcılarıdır.

Peyami Safa'nın Server Bedi müstearıyla yazdığı eserlerinden en tanınmış ve en uzun soluklu olanı Cingöz Recai hikâye ve roman serisinin 1924-1960 arasında tefrika edilen 55 hikâye ve 9 romandan müteşekkil

olduğu son çalışmalarla belirlenmiştir ve Cingöz Recai halen Türk edebiyatının en uzun soluklu ve en hacimli polisiye serisidir.¹ Bu çalışmada psikolojide bir kişilik bozukluğu olarak adlandırılan narsisizmle ilgili açıklamalardan sonra, Cingöz Recai'nin narsistik kişiliğini ele veren özellikleri saptanmaya çalışılacaktır.

Narsisizm Nedir?

Eski Yunan mitolojisindeki Narkissos mitine dayanan narsisizm en kısa tanımıyla aşırı bir kendilik sevgisi ve benmerkezciliktir. Psikanalitik teoride narsisizm, kişinin kendi egosunu veya bedenini cinsel bir nesne veya libido odağı olarak alması veya nesnelere kendi benliğine benzer yönleri ile araması veya seçmesi olarak tanımlanır. (APA, Narcissism)

Narsisizm kavramını kendi bedenini bir cinsel nesne olarak seçme anlamı taşıyan bir cinsel sapkınlık olarak ilk kez tanımlayan psikiyatrlar, 19. yüzyılın sonunda Paul Näcke ve Havelock Ellis olmuştur. Kavramın tanımlandığı ilk dönemde narsisizm hakkında çalışmalar yapan bir diğer isim olan Otto Rank (1911) o güne kadar cinsellikle ilişkilendirilen narsisizm kavramının tanımına kibir, kendine hayranlık gibi bileşenleri de ekleyerek bu tanımla geliştirmiş ve kavramla ilgili ilk önemli çalışmalardan birini yayımlamıştır. (Akdur Çiçek, 2021: 6) Daha sonra Sigmund Freud, *Narsizm Üzerine*² (*Zur Einführung des Narzißmus*) isimli önemli çalışmasında, “narsisizm”i, çocuğun cinselliğinin kendisine dönük olduğu ilk “otoerotizm” evresi ile cinsel ilginin nesnelere yönelik olduğu “nesne sevgisi” dönemi arasındaki seksüel bir dönem olarak tanımlar. Bu birincil narsisizm de denilen ve her insanda yaşanan normal bir süreçtir. Patolojik olarak görülen yetişkinlik narsisizminde (ikincil narsisizm) bir gerileme söz konusudur: libido dış nesnelere çekilmiş ve “ben”e yatırılmıştır. (Freud, 2017) Freud’da birincil narsistik evre anne karnında başlayıp Oidipus evresine kadar sürer. Bu dönemde çocuk tümgüçlü bir konumdadır. Kendi imgesiyle annesinin imgesi bütünleşmiştir. İkincil narsisizm ise erişkin

¹ Cingöz Recai serisine ait tefrikaların kitaplaşmasına önemli katkı sağlayan Prof. Dr. Seval Şahin, 2022 yılında yayımlanan bir çalışmasında Cingöz Recai serisine ait yeni bir romanın varlığından bahsetmiş, tefrika halindeki bu eseri inceleyip Server Bedi külliyyatına önemli bir katkıda bulunmuştur. Basılı bir eser olmadığı için romana ulaşmasının zorluğu açısından bu eser çalışmaya dahil edilmemiştir. Cingöz Recai'nin Akıl ve Gerilimle Harmanlanmış Yeni Bir Serüveni: Siyah Pervaneler, *Türkbilgi*, 2022/43: 147-155.

² Freud, narsisizm adlandırmasını kakafonik bularak terimi “narsizm” olarak kullanmıştır.

yaşamda dış dünyada karşılaşılan engellenmelere karşı geliştirilen bir narsisizmdir. (Tura, 2022: 235)

Freud'dan sonra narsisizm üzerine en yetkin çalışmaları yapan araştırmacılar Karen Horney, Heinz Kohut, Otto Kernberg, Melanie Klein ve Jacques Lacan olmuştur. Çalışmamızda Freud, Kohut, Kernberg ve Lacan'ın çalışmalarından yararlanılmıştır.

Narsistik Kişiliğin Özellikleri

Narsistler, aşırı derecede kendinden söz eden, dıştan gelen övgülere, sevgiye ve hayran olunmaya muhtaç ancak nesnelere olan sevgisini kaybetmiş, sevgisi nesneden çok "ben"e çevrilmiş kişilerdir. Ego güçlüdür ancak süperego mekanizmaları zayıftır. Nesne ilişkilerinde empatiden yoksundur; bu da nesne ilişkilerinin gelişmemişliğinin bir sonucudur.

Otto Kernberg'in kuramında narsisizm sınırdaki kişilik örgütlenmesinin bir alt türüdür. Heinz Kohut'un kuramında narsisizm gelişimsel bir duraklamadır. (Tura, 2022: 306) Kohut, narsisizmin insani bir durum olduğuna vurgu yaparken Kernberg narsisizmi daha çok patolojik bir durum olarak görür.

Kernberg (1970) narsisizmin büyüdükçe geçilmesi gereken bir gelişimsel evre olduğunu vurgular. Narsisizm evresi Oidipal dönemden önce gelir, süperego gelişimiyle ilişkilidir ve nesne ilişkilerinin öncülü olarak kabul edilir. Bebeklik narsisizminin aşılması için başarılı süperego oluşumu önemlidir. Kohut (1966), Kernberg'in teorisinin aksine, narsisizmi, olgunlaşma ve gelişim başarısının bir parçası olarak görmektedir. Gelişim süreci, bir öncekinin yeni bir şeye dönüştüğü ayrı aşamaları içeren seviyelerde değil, orijinal narsisizmin yeni bir şeye dönüşmediği, daima orijinal konumunu korurken geliştiği bir evrim olarak görülür. (Schmidt, 2019: 138)

Mental Hastalıkların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı'na (DSM III) göre narsisizm bir kişilik bozukluğudur ve narsistik kişilik bozukluğu olan kişiler davranışsal olarak ya da fantezide açık büyüklenmecilik gösteren, eşduyum kapasitesinden yoksun, başkalarının kendileriyle ilgili değerlendirmelerine aşırı duyarlı, eleştiri karşısında öfke, utanç, küçük düşme gibi duygular yaşayan, kişiler arası ilişkide sömürücü ve ben merkezli, zihinleri başarı, güç ve güzellik ve ideal aşk fantezileriyle meşgul, sürekli dikkat ve hayranlık bekleyen, haset duyguları yoğun insanlardır. (Tura, 2022: 236)

Birçok araştırmacın narsistik kişilik bozukluğunun iki alt türü olduğunda hemfikirdir: **büyüklenmeci narsisizm** ve **kırılgan narsisizm**. Cingöz Recai karakterinin de içinde yer aldığı büyüklenmeci narsistik

kişilerin özellikleri hak görme, benmerkezcilik, kibir, empati yoksunluğu ve kişilerarası sömürücülük olarak betimlenmiştir. (Ar, 2014: 30)

Narsisizm üzerine en önemli çalışmaları yapanlardan biri olan psikanalist Otto Kernberg, narsistik kişiliği “sınırdaki kişilik örgütlenmesi” altında gruplandırır. Patolojik narsisizmin özelliklerini ayrıntılı biçimde sıralar:

“Bu hastalar, diğer insanlarla etkileşimlerinde alışılmadık düzeyde kendilerinden söz ederler, başkaları tarafından sevmeye ve hayranlık duyulmaya büyük bir ihtiyaç duyarlar ve görünüşte garip bir çelişki yaratacak şekilde, çok şişkin bir kendilik kavramının yanı sıra başka insanlardan haddinden fazla takdir alma ihtiyacı gösterirler. Duygusal hayatları sığdır. Başkalarının duygularına pek eşduyum duymazlar; başkalarından aldıkları takdir ya da kendi büyülenmeci fantazilerinin dışında hayattan pek haz almazlar ve dışarıdan gelen pırıltı solduğunda ya da kendilik saygılarını besleyen yeni kaynaklar olmadığında huzursuzluk ve sıkıntı hissederler. Başkalarına haset ederler, narsistik destek bekledikleri kişileri idealleştirme, hiçbir şey beklemedikleri kişileri ise (genelde eski ilahları) küçük görme ve onlara tepeden bakma eğilimi gösterirler. (...) Yüzeyle bu hastalar, genelde göze çarpıcı bir nesne ilişkileri yokluğu sergilerler.” (Kernberg, 2020: 32)

Narsistik kişilerin nesne ilişkileri iki uçludur. Kohut, idealleştirme ve değersizleştirmenin ötekilere karşı olan iki temel tutum olduğunu savunur. Birey, kendisine duygusal destek sağlayanları idealize eder, sağlamayanları ise değersizleştirir. (Schmidt, 2019: 140)

Narsistik nesne seçimleri kendilikle alakalıdır. Freud bu durumu üç aşamada özetlemiştir: narsistik; kendisinin bir zamanlar olduğu, artık olmadığını ya da kendisinin hiçbir zaman sahip olmadığı şeyi nesne olarak seçer. (Freud, 2017: 51) Yani narsistik nesne seçiminde hep “kendini” arar.

Patolojik narsisizmin genel bir çerçevesini çizdikten sonra Cingöz Recai karakterini narsistik yapan kişilik özelliklerine değinmek yerinde olacaktır. Cingöz Recai’nin serinin kendilik uğraşı alışılmadık düzeydedir ve patolojik narsisizmin belirtilerinden biridir: *“Cingöz Recai, kendisini, kendi ruhi kabiliyetlerini daima kontrol eden bir mahluktur: Hafızasında bir durgunluk var mı? Muhakemesi eski parlaklığı muhafaza ediyor mu? Cesareti azalmış mı? İlah...” (Safa, 2019b: 73)*

Cingöz Recai yalnızca kendi kahraman bakış açısından narsistik bir yüceltme yapmakla kalmaz anlatıcının ve diğer karakterlerin bakış açısından da yüceltilir. En zor anlarda bile düşmanlarının elinden kurtulur ve onları alaşağı eder. Üstün zekâsı sayesinde diğer insanların göremediği ayrıntıları görür. Ancak gerektiğinde fiziksel güç kullanır ve Cingöz’ü fiziksel olarak

alt edebilecek kimse yoktur. Fiziksel güç kullanamadığı zamanlarda hipnotizma bile yapacak kadar tümgüçlüdür; kurgunun gidişatına göre ortaya çıkan sıra dışı özelliklere sahip biridir. Onun övülmeye karşı bir zaafı olduğu açıktır. Genel olarak maddi bir adamdır; duygusal hayatı sığdır. Kadınlarla ilişkisi bedenseldir. Kimse onun gönlünü çalmayı başaramamıştır. Fiziksel ya da zihinsel gücünü yitirdiğini hissettiği anlarda çokça sinirlenir ve huzursuz olur. Çevresindeki insanlara karşı büyüklenmeci bir tutum takınır. İnsanları kırma konusunda çekinceleri yoktur. Çevresindeki insanlara karşı eşduyumu zayıftır.

Erkeklik ve Narsisizm İlişkisi

Konunun uzmanları olan psikiyatrist ve psikologlar tarafından yapılan çalışmalarda narsisizm, cinsiyet ayrılıkları açısından ele alınmıştır. 2004 yılında bir grup psikolog ve psikiyatrist tarafından yaklaşık 20 ülkenin verileri ile yapılan bir meta-analiz narsistik kişilik bozukluğunun erkeklerde kadınlara oranla daha fazla görüldüğünü, erkeklerin narsisizmin büyüklenmeci kutbunda olduğunu deneysel olarak ortaya koymuştur.³ Son yıllarda toplumsal cinsiyet alanında yapılan bazı çalışmalar, ataerkil toplumlarda narsisizmin erkeklik etrafında ortaya çıkan ayrı bir kategorik şiddet ya da aşığılama biçimi olduğunu gösteriyor.

Kurgusal metinlerde erkek narsisizminin varlığını düşündüren göstergeler şunlardır: Erkek kahramanların daha akıllı ve bilge olması, bu akıllı ve bilge kahramanların çoğu zaman zekâlarıyla kadın karakterleri alaşağı etmesi, kadınların edilgen cinsel objeler olarak görülmesi ve erkeklerin aktif özneler olması, çeşitli fallik semboller, otoriteye başkaldırı, kadınlarla olan ilişkilerde küçümseyici bir bakış açısı ancak bunun yanında kadın kahramanların iradesiz varlıklar olması ve eril güce karşı konulamaz hayranlığı.

Bu makalede özellikle psikanalistlerin narsisizm üzerine yaptığı önemli çalışmalar incelenmiş ve onların görüşlerinden hareketle narsisizmin genel bir çerçevesi çizilmeye çalışılmıştır. Peyami Safa'nın Server Bedi müstearıyla kaleme aldığı sekiz Cingöz Recai romanında eril narsisizmin yansımaları bu kuram ve görüşler çerçevesinde açığa çıkarılmaya çalışılmıştır.

³ Grijalva E, Newman DA, Tay L, Donnellan MB, Harms PD, Robins RW, Yan T. Gender differences in narcissism: a meta-analytic review. *Psychol Bull.* 2015 Mar;141(2):261-310. doi: 10.1037/a0038231. Epub 2014 Dec 29. PMID: 25546498.

Cingöz Recai’de Büyüklenmeci Erkek Narsisizminin Gösterenleri

Cingöz Recai’de görülen büyüklenmeci narsisizmin eril bir söylemle birleşmesi iki yönlüdür: erkekliği kutsamak ve kadınlığı küçümsemek. APA sözlüğüne göre büyüklenmecilik, kişinin büyüklüğü, önemi veya yeteneği hakkında abartılı bir histir. Aşırı biçimde, bir büyüklük yanılsaması olarak kabul edilebilir. (APA, 2022b) “*Büyüklenmeci narsisizm büyüklenme, kibir, saldırganlık, baskınlık, teşhircilik, dışadönüklük ve yüksek öz güven özelliklerini içerir.*”(Demirci, Ekşi, 2017: 40)

Narsistik vakalarda büyüklenmecilik üç şekilde karşımıza çıkabilir: İlkinde hastalar büyüklenmeci iddialarla kendisini çok önemli ve büyük bir insan olarak abartılı bir şekilde betimler. İkincisinde büyüklenmecilik fantezi düzeyindedir. Üçüncüsünde ise narsistik, kapasitesinin çok üzerinde amaçlara, megaloman hedeflere yönelmiştir. Çoğu narsistikte bu üç durum da gözlenir. Açık büyüklenmeciliğin ön planda olduğu narsistik durumlarda kişinin kibir ve saldırganlıkla hareket ettiği görülür. (Tura, 2022: 237)

Cingöz Recai’nin kurgusal bir karakter olması, onun büyüklenmeciliğinin fantezi düzeyinden kurtulup davranış düzeyine yükselmesine olanak tanır. Cingöz Recai’nin tümgüçlü varlığı bazen fizik kurallarını bile aşar. Örneğin *Cingöz Merih’te* (1956) romanında, Cingöz Recai, Merih’te kurulan bir enstitünün deneysel çalışmalarında yer alacak olan sayılı şahsiyetlerden biridir. Kendi bedeninden ayrılıp Merih’e seyahat eder.

Cingöz Recai, devamlı kendinden, yeteneklerinden, beğenilerinden, zekâsından, yaptığı iyiliklerden söz ettiği gibi anlatıcı da başka kahramanlar vasıtasıyla Cingöz Recai’yi över; anlatının bakış açısı nadiren değişir. Cingöz Recai, diğer karakterlerin neredeyse hepsinin er ya da geç hayranlığını kazanır. Bununla birlikte şiddet kullanmayı sevmediğini söylese de fizikse şiddet kullanmaktan kaçınmadığı, kadın karakterler söz konusu olunca şiddetin bazen tacize vardığı görülür.

Cingöz Recai romanlarındaki eril bir söylem içinde kendini gösteren narsistik büyüklenmecilik aşağıdaki başlıklar altında ele alınmıştır:

1. Büyüklenmeci Narsist Şiddetin Dışavurumu: Kız Kaçırma, Sözlü ve Fiziksel Taciz

Cingöz Recai romanlarında başkahramanın suç işleme yöntemi olarak “kız kaçırması” okuyucuda sempati toplamaya çalışan bir bakış açısıyla anlatılır. Cingöz Recai’nin bizzat kendisi serinin ilk romanı olan *Cingöz’ün Esrarı*’nda (1925) şöyle der: “*Kız kaçırmak, vakta dağlılara mahsus bir usul ama, benim pek hoşuma gidiyor.*” (Safa, 2019a: 33)

Cingöz Recai kız kaçırmanın vahşi doğaya ait bir unsur olduğunun farkındadır çünkü vahşi doğa imgesi otorite figürü olan babaya başkaldırmayı imler ve çocuğun tam bir “narsistik tümgüçlülük” içinde olduğu Oidipus öncesine geri dönüşü temsil eder. Cingöz Recai'nin eril narsistik varlığı serinin ilk eserinden itibaren kendisini belli eder. Serinin ilk romanı olan *Cingöz'ün Esrarı*'nda (1924) yine bir “kız kaçırma” bahis konusudur. Cingöz Recai en büyük rakibi olarak gördüğü, aynı zamanda otoritenin temsili Mehmet Rıza'nın kuzeni Mebruke'yi kaçırmak için şiddetin bir örneğini gösterir, kadını nesneleştirir ve iradesini yok sayar.

Cingöz Recai'nin kız kaçırması o kadar meşhurdur ki kadını nesne düzeyine indirgeyen bu eylem serinin ilk hikâyesine ismini vermiştir: *Cingöz'ün Kız Kaçırması* (1924). Cingöz Recai tarafından kaçırılan ilk kadın Perihan'dır. Bunun dışında pek çok hikâyede de kız kaçırma vakalarına rastlanır. Server Bedi'nin çizmek istediği kahraman imajı doğrultusunda kaçırılan kızlar Stockholm sendromu kurbanlarında olduğu gibi Cingöz'e âşık olur ve onunla özdeşleşim kurarlar. *Allo... Allo... Yetişiniz'de* (1933), Cingöz Recai Hacı Zihni Efendi'nin kızını kaçırmış ve çetesinde kullanmak için ona jimnastik eğitimi vermiştir. Nazan, Cingöz çetesinin sadık bir çalışanı ve kibar hırsızın âşığıdır artık:

-(...) *Ne münasebetle Recai Bey'i tanıyorsunuz?*

-*Beni evimden kaçırdı ve Acıbadem'deki köşküne götürdü, kapattı.*

-(...) *Sizi cebren mi kaçırdı?*

-*Evet cebren. Fakat...Sonra memnun oldum.* (Safa, 2019b: 297-8)

Yine de iradesi yok sayılan her kadın Mebruke, Perihan ve Nazan gibi hâlden memnun değildir. Cingöz'ün kendisi de bir kriminal olmasına rağmen kendi çetesinin dışında yer alan kriminal kadınları sözlü bazen de fiziksel olarak taciz etmesi narsistik büyüklenmeciliğinin bir yansımasıdır.

Taciz ve tecavüz gibi kadınlara yönelik cinsel suçlar, ataerkin, kadınları denetim altına almak için uyguladığı şiddet biçimlerinden biridir. Yalnızca taciz değil tecavüz bile 1970'lere kadar mağdur kadınlar tarafından pek konuşulmuyor ve tecavüz suçunu işleyen erkek açığa çıkarılsa bile kadınlar genelde tahrik eden taraf olarak suçlanıyordu. Tecavüz, erkeğin zorunlu cinselliğinin kaçınılmaz bir sonucu olarak görülüyordu. 1970'lere gelindiğinde Susan Brownmiller'in *Against Our Will: Men, Women and Rape* (1975) kitabı bir katalizör işlevi görerek tecavüzün tarih boyunca erkeklerin kadınlar üzerinde üstünlük kurmak için kullandıkları birincil araç olduğunu öne sürdü. Aile içi tecavüzden harp sırasındaki tecavüz olaylarına kadar her bir tecavüz eylemi politikti. Tecavüzcü erkekler kadın vücudunun

kendilerine ait olduğuna inanıyordu ve üstün konumlarını güçlendirmek için tecavüzü bir araç olarak kullanıyorlardı. (Kolektif, 2019: 168)

Erkek tacizi bazen kendi başına sapkın bir eylem olabildiği gibi bazen de politik bir anlam taşıyarak eril narsistik tümgüçlülük sanrısının bir sonucu olarak ortaya çıkar. Ataerkil toplumlarda kadın özgürlüğünü kontrol etmenin yollarından biri de kaba kuvvet, şiddet ve tacizdir. Bu tarz toplumlarda otorite simgesi fallusa sahip olan erkeklik, bilinçli olarak kadınları bu araçlarla kontrol altına aldığı gibi kendi eril gücünün de devamlılığını sağlar.

Cingöz'ün gayrimüslim kadın kahramanlara karşı tavrının daha aşağılayıcı ve tacizi meşrulaştırıcı olduğu görülür. Cingöz hem erkek hem de bir Türk olarak gayrimüslim kadınlardan üstündür ve onların vücutları üzerinde denetim yetkisi haizdir. *Kral Faruk'un Elmasları Peşinde*'de (1955) Cingöz Recai'nin maceraları içindeki en renkli kadın karakterlerden biri olan Lida ile ilk karşılaştığı anda eril büyüklenmecî bir dilin bütün diyaloga sindiği görülür (Vurgular bana ait):

Cingöz'e yalvaran ve yaşarmaya başlayan gözlerle bakan kadın:

-Kimsiniz siz? Dedektif misiniz? (...)

Cingöz bir parmağını kadının çenesine dokundurarak gülümsedi:

-Hayır güzelim, polis değilim.

Kadın ağlamaya başlamıştı. (...) Cingöz kadını bir koluyla kucakladı:

-Polis değilim, güzelim, inan bana. (...)

-Ne istiyorsunuz benden?

Cingöz kadının saçlarının üstünden bir avucunu geçirerek cevap verdi:

-Ooo!.. Senden istenecek şeyler pek çok. (...) Ben ne polisim, ne de gangsterim. (...) Sana fenalığım dokunmayacak. Fakat senden de tam bir sadakat isterim, anlayabildin mi küçük?

-Nasıl sadakat? Aşkta sadakat mi?

Cingöz gülmekten kendini alamadı:

-Yavru kuş, dedi, senin aklın fikrin aşkta. Böyle zamanlarda bile onu düşünebiliyorsun... (102-103)

Fiziksel ve sözlü olarak taciz eden Cingöz karakterinin karşısında korkan ve erkeğe yalvaran bu durumda bile aşktan başka şey düşünmeyen zayıf bir kadın vardır.

2. İğdiş Edilme Korkusunun Tezahürleri: Kadınları Küçümseme/Kadinsılaştırma Korkusu

Narsistik büyülenmeciliğin göstergelerinden biri de özellikle idealize edilmeyen nesnelere karşı görülen alaycı, küçümseyici ve saldırgan tavırlardır. Cingöz Recai'nin erkekler karşısında alay ve küçümsemeden sonra saldırganlığa uzanan tavrı, kadınlara karşı küçümseme safhasında kalır. Kadınlar küçümserken genellikle zekâları hedef alınır. Otto Rank'ın insan yavrusunun doğmadan önce anne karnındaki ilksel narsisizmi ve doğum sırasında yaşanan travmayı psikanaliz ve sembolle açısından ele aldığı eserinde erkeğin kadını aşağı görmesi, erkek cinsinin kadın korkusu ile açıklanır. "Giderek daha çok erkeksi nitelik verilen devlet sistemlerinde babaerki düzenin kurulması da demek ki, ilksel bastırmanın etkisinin bir devamıdır ve vardığı yer, tam da doğum travmasını hatırlamanın verdiği acı yüzünden- kadının sürekli dışlanmasıdır." (Rank, 2014: 90) Freud ise kadınları küçümseme ve reddetme davranışlarını, erkeklerdeki iğdiş kompleksine bağlar:

İlkel insan ne zaman bir tabu yaratsa, şu veya bu tehlikeden korkar; bu kaçınma kurallarının tamamında genelleştirilmiş bir kadın korkusu olduğu yadsınamaz. Belki de bu korku kadının erkekten farklı, çok daha anlaşılmasız, mistik ve tuhaf dolayısıyla görünürde düşmanca olmasına dayanıyordur. Erkek, kadının kendini zayıflatmasından, kadınlığını bulaştırmasından, onu sakat bırakmasından korkar. Cinsel ilişkinin yarattığı gerilimi boşaltma ve penisinde yumuşaklık yaratma etkisi, erkeğin korktuğu şeyin prototipi (modeli) olabilir ve kadının cinsel ilişki yoluyla erkeğin üzerinde kazandığı etki gücünün fark edilmesi bu korkunun kapsamını haklı çıkarabilir. Bütün bunlarda modası geçmiş, bugün bizim dünyamızca da hâlâ yaşamayan hiçbir şey yoktur. (Freud, 2021: 280)

Cingöz Recai çevresindeki kadınları küçümserken eril bir söylemle onların cinsiyetlerini hedef alır. Jale, özne-Cingöz'ün üstün konumunu vurgulamak için kullanılan nesneleşmiş bir kadın tipidir. Kendisi de bir kadın olmasına rağmen toplumsal cinsiyet bilinci yoktur; erkek egemen söylemin ötekileştirici tonunu sorgulamaz. Cingöz'ün Jale'nin sorularını ciddiye almadığı, daha fazla açıklama yapmadığı ya da alaycı bir tonda konuşmayı sürdürdüğü görülür:

-Bırak o zevzeklikleri. Bana meşime-i şebden neler doğduğunu sormuyorsun.

-Ne demek o mişmişeb?

-Meşhur mısraı bilmiyor musun? "Gün doğmadan meşime-i şebden neler doğar?"

-Çok duydum ama manasını bilmiyorum.

-Manası basit: Gün doğmadan gecenin karnından, rahminden neler doğar...

-Eee... Hui?

-(...) Zamane kızları öyle doğuyorlar!

Gözlerini gazeteden ayırmayan Jale sordu:

-Kız mı, oğlan mı?

-Senin gibi güzel bir karı.(Safa, 2020c: 24-25)

Serinin son romanı *Sağdan Üçüncü Söğüt*'te Cingöz, yaşı epeyce ilerlemiş olduğunu düşünülen Jale'yi "çoluk çocuk" sayarak küçümser:

-Endülüs hükümdarının hazineleri içindesin Tarık. Şu gözünün önünde pırıl pırıl yanan şey nedir? Birtakım hükümdârân-ı mazinin sernigun olmuş efserleri...

Jale bağırdı:

-Boğuluyorum ayol. Deli mi oldun? Saçma sapan neler söylüyorsun?

Cingöz başını salladı:

-Kadın, dedi, senin de edebî kültürün çok zayıf. Ben Abdülkerim Hâmid'in Tarık Bin Ziyad adındaki meşhur parçasını okuyorum. (...) Anlamazsın. Zaten sizin yaşlardaki çoluk çocukta edebiyat, kültür mültür hak vere. (Safa, 2020d: 38-39)

Freud'da kastrasyon/iğdiş edilme korkusu erkek çocuğun anneye olan bağı nedeniyle penisi kesilerek cezalandırılma korkusunun adıdır. Jacques Lacan ise kastrasyon korkusuna önemli katkılar yaparak öznenin Öteki'nin arzusunun yerine getiremediği için her zaman "eksik" olduğunu söyler. Lacan'ın baş harfini büyük yazdığı Öteki (Autre) ilksel öteki olan annedir. Çocuk, anne için her şey olmayı arzularken annenin en büyük arzusunun ve eksiğinin "fallus" olduğunu fark eder. Artık çocuğun en büyük arzusu "fallus olmak"tır. İğdiş edilme korkusu erkek çocuklarda iki yönlüdür: baba tarafından penisi kesilerek cezalandırılmak; anneden koparılmak, hadım edilmek. Erkek çocuk, sahip olduğu güç sembolü olan penisi kaybetmemek için anneden ayrılmak zorunda kalır. Saffet Murat Tura Öteki yani annenin eksiği olan "fallus" olamamanın acısını erkeklerin kadınlardan daha fazla çektiğini söyler: "(...)insan "eksik"tir, "kastre"dir; yani narsistik açıdan yaralıdır. Çünkü (...) insan ötekinin arzusunun nesnesi olacak şey değildir. Nitekim fallus penis biçimiyle erkeğin "sahip olduğu" şey olmakla beraber,

fallus olamamanın narsistik acısını en çok yaşantılayan yine erkektir.”
(Tura, 1994: 23)

Çocuğun bir türlü olamadığı için narsistik acı çektiği “fallus” nedir? Fallus erkek cinsel organı olmanın yanında eski toplumlardan günümüze bir güç, otorite simgesidir. Bu tarz toplumlarda biyolojik olarak penise sahip olan erkek fallusa da sahiptir. Freud’a göre erkekler penisi kaybetme korkusuyla hareket ederken kadınlar için bu güdü penis hasedinden gelen bir imrenme ve nefret duygusudur.

Çocuk annesi için her şey olma arzusunda iken onu anneden iğdiş eder gibi koparmaya çalışan bir babanın varlığı çocuk için bir tehdittir. Erkek çocukları için narsistik tümgüçlü dönemin bittiğinin işareti olan döneme Oidipus Kompleksi adı verilmiştir. Erkek çocuğun anneye bir bütün olarak yaşadığı narsistik dünyasından ayrılma vakti gelmiştir. Çocuk ve anneden oluşan özne-özne dünyasına bir nesne girmeye çalışır. Otoritenin ve çocuğun daha sonra bir parçası olacağı toplumun bir nüvesidir baba. Erkek çocuğun anneden simgesel ayrılığı artık annenin arzusu olan fallus değil fallusa sahip olan bir erkek olmayı yani babanın tarafında olmayı seçmesiyle başlar: Kompleksin çözümü, oğlan çocuğun annesinden vazgeçmesi (ensest yasağını tanıması) ve babasıyla özdeşleşmesi(dir). (Tura, 2021: 37)

Babanın otoritesinin tanındığı Oidipus kompleksinden çıkarken erkek çocuk artık cinsel kimliğini bulmuştur. Ancak Oidipus dönemindeki bir eksiklik, örneğin babayla özdeşleşememe, annenin babanın kurallarını tanımaması, anneye olan bağı koparılamaması kastrasyon korkusunun ileriki yıllarda da devam etme riskini beraberinde getirir. Erkeklik, fallusa sahip olmayla eşdeğerken feminizasyon, kastrasyon ve eril gücün yitimi demektir.

Cingöz Recai’nin özellikle yaşça ilerlediği yani erkek olarak tümgüçlülüğünü yitirmeye başladığı maceralarında zaman zaman güçten düşmekten yakınması hatta sevgilisi Jale’den tavsiye alma fikrine dahi sinirlenmesi, iğdiş ve kadımlaşma korkusu bağlamında açıklanabilir:

(Cingöz): Bunadım mı, ben, ne dersin?

-Sana yardım edemez miyim?

-Biraz zekâ mı vereceksin? O hale geldimse, çıkıp gidelim, boş ver.
(Safa, 2019c: 260)

Jale, Cingöz’ün otoriter konumu karşısında pasiftir:

“Sonra Cingöz’e döndü:

-Bu mendebura nasıl güveniyorsun? diye sordu.

Ayağa kalkan Cingöz: Beni ikaz ettiğin için teşekkür ederim, dedi. Fakat ben kime itimat edilip edilmeyeceğini bilmez miyim acaba?

Jale kızardı ve mırıldandı:

-Affedersin.” (Safa, 2020d: 27)

Cingöz Recai anlatılarındaki kadınlar arasında Cingöz’ün devamlı tatmin edilen narsistik büyülenmeciliğini yaralayan pek az kadın vardır. Bunlardan biri de *Kral Faruk’un Elmasları Peşinde*’nin (1955) genç çete üyesi, gayrimüslim kadın kahramanı Lida’dır:

“Lida birdenbire doğruldu:

-Kuzum, (...) sen zengin değil misin? (...) Bütün bunlar senin değil mi? Dedi. (...) Senin otomobilin yok mu? Metreslerin yok mu? Onlara mücevherler ve kürkler hediye etmiyor musun? Bu yaşına kadar paraya, kadına, eğlenceye, maceraya, mücadeleye doymadın mı?

Cingöz’den cevap alamayınca, Lida kendi kendine cevap verdi:

-Ben senin yerinde olsam, dedi, artık bu heyecanlardan kaçırım. Oturur, rahatıma bakarım. Çünkü insan elli yaşından sonra, kalbine dikkat etmeli...

O zaman Recai, bu çıtıpıtı kadının nasihatine muhtaç olup olmadığını, bir an, ciddi surette düşündü. Hakikat, bazen insana en ummadığı ağızdan seslenebilir. (...)

Cingöz içini çekti ve dedi ki:

-İnsan arzularının yaşındadır, Lida. Ben böyle istiyorum, demek ki bunları isteyecek kadar gencim. Yalan mı?

Lida, Cingöz için derin bir his meselesi bahis mevzuu olduğunu sezdi. Fakat cevap vermedi.” (119-120)

Lida’nın sözleri Cingöz’e öylesine tesir eder ki genç kızla karşılaştığında, Lida tamamen zayıf bir konumdayken onu taciz eden ve aşağılayan Cingöz, Lida’ya hak ettiği yaralayıcı cevabı veremez. Yazar-anlatıcının, Cingöz’ün kahraman sesiyle karışan sesi sanki bu eleştirilere verecek cevap bulmak yerine söylenenleri kabul ediyor gibidir: “Hakikat, bazen insana en ummadığı ağızdan seslenebilir.” (120)

Lida’nın, Cingöz’ün narsistik büyülenmeciliğini yaralamasının sebebi, Lida’nın iç çözümlemesiyle aydınlığa kavuşmuştur:

Garip bir tarzda, bu adama kuvvet veren bazı gururları ezmek ihtiyacını duyuyordu. Kendi kendine: “Gabriyel için de bunları

hissetmiştim.” dedi. Belki bütün ömründe her erkeğe karşı bu gurur ve his mücadelesi ihtiyacını duyacaktı. (120)

Lida her erkeğe karşı duyduğu ve her erkekte olan erkek narsisizmini zedelemek, onların gururlarını ezmek istediğini fark eder. Onun erkeklere karşı bu gurur ve his mücadelesi Freud’un kuramında **penis hasedi** olarak geçer. Penis kıskançlığı/hasedi APA Psikoloji Sözlüğü’nde şöyle açıklanır: *(...)Freud'un klasik psikanalitik teorisinde, kızların ve kadınların erkek genital organına sahip olmak için arzuları olduğu hipotezi. (...) Diğerlerinin yanı sıra Karen D. Horney daha sonra penis kıskançlığının biyolojik organın kendisine duyulan bir kıskançlık olmadığını, kadınların erkeklerin üstün sosyal statüsüne olan kıskançlığını temsil ettiğini savundu. (APA, 2022c)*

Lida bu yönden bakılınca toplumsal cinsiyet ayrılıklarının farkına varmış, Cingöz Recai romanlarında idealize edilmeyen bir kadın gibi görünüyor ki bu durum Cingöz Recai’de bir kastrasyon korkusu yaratır. Çünkü onun narsistik olarak en güçlü varlığı fallustur ve karşısında fallusunu iğdiş etmeye çalışan bir kadın vardır. Bu yüzden eski narsistik büyüklenmeciliğine geri dönerek Lida’nın kendisine âşık olduğuna dair narsistik büyüklenmeci fantezilere kapılır: *“Cingöz birdenbire yeni doldurduğu viski bardağını sonuna kadar bir hamlede içti ve ayağa kalktı: - Küçük! diye bağırды, benim kalbim senin minicik avucuna büyük gelir. Onu bırak. Hiçbir kadın buna muvaffak olamadı.” (120)*

Bu romanda Cingöz’ü ilk kez bir kadın tarafından kandırılırken görürüz. Romanın ilerleyen kısmında Lida, Cingöz’e âşık olmadığı halde âşık taklidi yapmayı başarır. Bir kadın ilk kez Cingöz Recai’nin tümgüçlülüğünü sorgular. Ne tesadüf ki ilk kez bu romanda Cingöz’ü “kadın kılığında” görürüz. Cingöz, kendi asistanı bir kadın gibi kılık değiştirir.

Kadınsılaşmaktan korkmak da iğdiş kompleksinin tezahürüdür. Cingöz’ün yaratıcısı onun narsistik yaralanmalarını ilk kez bu kadar gözler önüne serer ve tümgüçlülüğün kısa bir süre için de olsa yitmesine izin verir. Üstelik her macerasında Cingöz Recai’yi narsistik olarak yücelten ve toplumsal cinsiyet bilincini kazanamamış Jale bile Cingöz’ün tümgüçlülüğünün yitişini Cingöz’e hatırlatır. Jale, Cingöz’ün ak düşmüş saçını göstererek yaşlandığını ima ettiğinde Cingöz itiraz eder: *“Haydi oradan, şamama! Saçlarımın her teli bembeyaz kesilse, beni on yedi yaşındaki kızdan elli yaşındaki hatuna kadar her kadın sevecek.” (149)*

3. Babanın Adı Yok: Otoriteye Karşı Olma/Otoriteden Üstün Olma

Freud’a göre erkek çocuk anneyle dolaylımsız bir ilişki yaşarken baba, anneyle olan ilişkiye bazı sınırlar koymak ister. Sembolik dünyanın ilk yasağı olan “ensest yasağı” baba tarafından koyulan ilk toplumsal yasa/yasaktır. Sağlıklı olan süreç erkek çocuğun bu yasağı/yasayı kabul edip

anneden sembolik olarak ayrılıp babanın ve onun temsil ettiği toplumun düzenini tanımasıdır. Narsisizm ise, kişinin kendisinin en üstün varlık olduğu, yasaların geçerli olmadığı Oidipus öncesine gerilemesine yol açar. Lacan, Freud'un Oidipus karmaşası teorisini kabul ederek bu teoriye yeni bir kavram daha ekler: **Babanın adı** (nom du père). Babanın adı, çocuğun simgesel dünyaya girerken karşı karşıya geldiği yasalarıdır. Babanın yasasını önce anne sonra çocuk kabul eder. (Fink, 2020: 95-98) Babanın adı'nı tanımayan çocuk, anneyle içinde bulunduğu sembiyotik ilişkiden kopamaz. Bu durum çocuğun psikoseksüel gelişimindeki patolojilerden yetişkinlik narsisizmine kadar bir dizi soruna neden olabilir.

Babanın adı, gerçek bir baba ile ortaya çıkabileceği gibi baba figürü işlevini gören bir insan ya da sembolik olarak içinde yaşanan toplumda otorite kurumları olarak da karşımıza çıkabilir. Cingöz Recai'nin otorite ile ilişkisi ise malumdur: onun için kanunlar yok hükmündedir. Otoriteyi temsil eden devletin hiçbir aygıtı onun üzerinde bir güce sahip değildir. Cingöz Recai romanlarında otoriteyi temsil eden ve polis kurumunun en iyi memurlarından biri olan Mehmet Rıza her macerada Cingöz'e yenilmeye mahkûmdur.

Arsen Lüpen İstanbul'da (1935) romanında polis teşkilatı, Arsen Lüpen, Viyanalı artistin çok değerli gerdanlığını çalarken görevini yerine getirememiş ve gerdanlığı koruyamamıştır. Aynı gece Cingöz Recai'nin de Viyanalı artist Emma'yı kaçırmaması otoriteyi temsil eden polisin basiretsizliğini ortaya koyar. Polisin aynı gece Arsen Lüpen gibi meşhur bir ecebi bir hırsıza hem de Cingöz Recai'ye yenilmesi komik bir tonda anlatılır.

Özünde milliyetçi bir kahraman olan Cingöz Recai, polisi devamlı atlatıp hatta zaman zaman da küçük düşürerek devlete karşı işlediği suçlardan dolayı duyduğu vicdan azabını hafifletmek için birçok kez Türk polisini övmekten de geri durmaz: "*Hayatta en büyük emelim, memleketimin modern ve ileri bir polis teşkilatına ve kadrolarına sahip olmasıdır. Bizim polisimiz kadro ve teşkilat bakımından noksan, vasıta bakımından fakir, buna rağmen, gerçekten büyük kabiliyetlere sahiptir.*" (Safa, 2020d: 75)

Polisin yakalayamadığı birçok suçluyu yakalayıp adalete teslim ederek otoriteye karşı üstünlüğünü kanıtlamıştır: "*Cingöz telefonda polis merkezini buldu. -Ben Cingöz Recai, dedi, size bir hediyem var. Evimin içinde altı kişi, bahçemde de iki kişi bulacaksınız. Bunlar, polisin dört seneden beri aradığı Tayfur ve çetesidir.*" (Safa, 2019d: 256)

Cingöz'ün en büyük rakibi başkomiser Mehmet Rıza, devletin yani otoritenin bir temsilcisi olarak Cingöz'ün Oidipus kompleksinin nesnesi olan "baba figürü"dür. Narsistik büyüklükçülüğün otorite kurumlarına karşı

kayıtsız, hatta küçümseyici bakışı, eril karakterin kendisini otorite figürlerinden yani babadan üstün görme çabasıyla açıklanır. Eril narsistik kahraman regresif bir güdüyle baba imgesini/otoriteyi yıkıp annesi ve kendisinin olduğu simgesel narsistik dünyaya geri dönme çabasında diğer yandan fallusa sahip olan babanın beğenisini, hayranlığını kazanmaya yönelir: “Cingöz’ün bu sözleri üzerine Mehmet Rıza’nın gözleri hayretle açıldı. (...) Sertaharri memuru bayılmamaya güç muvaffak oluyordu. Bir anda, Cingöz Recai, Mehmet Rıza’nın gözleri önünde bir **dev** gibi büyümüştü. Evet, bir **dev**!” (Safa, 2019a: 242)

Başkomiser Mehmet Rıza, kendisinin çözüme kavuşturamadığı konularda bir dedektif gibi davranan Cingöz’ün başarısına hayranlıkla beraber öfke de duyar: “Mehmet Rıza, küçük bir zabıta vakası gibi görünen hadisenin bu kadar derinliklerine nüfuz eden Cingöz Recai’ye **hayran** bir gözle bakmaktan kendini alamadı; fakat bu müthiş zekâya karşı duyduğu hayranlık derhal öfkeye ve kine yer vermişti.” (Safa, 2019b: 67-8)

Hayattaki en büyük gayesi Cingöz’ü yakalamak olan Mehmet Rıza’nın Cingöz Recai’ye olan duyguları bazen olumlu anlamda yön değiştirir: “Mehmet Rıza, yüksek sesle: “Kâfir Cingöz!” diye mırıldanmaktan kendini alamadı; sonra içinde kin ve **hayranlık** olduğu kadar sevgi de bulunan bu sesin başkaları tarafından duyulmuş olmasından çekinerek etrafına bakındı.” (Safa, 2020a: 71)

Narsistler dış nesnelere tarafından gelen övgülere muhtaçtır. Mehmet Rıza’yı yenmek Cingöz için hayatın anlamı gibidir. Cingöz Recai, galibiyet-mağlubiyet ilişkisi olmayan her işten sıkılır. Cingöz Recai’nin çevresindeki diğer insanlar da onun büyüklenmeciliğini sürekli destekleyen nesnelere: “Narsistik yakınındaki insanlara da sahip olduğu şeylere de büyüklenmeciliğiyle abartılmış bir kendilik değeri ve mükemmeliyet açısından yaklaşır; insanları onun biricikliğini, özel oluşunu, mükemmeliyetini yansıtan nesnelere olarak görür. Ama bu büyüklenmecilik engellendiği oranda da altta yatan öfke ve depresyon açığa çıkar.” (Tura, 2022: 311-2)

Cingöz Recai, az sayıda insanı rakip olarak görür. Mehmet Rıza mücadeleyi hak eden bir rakip olsa da her maceranın sonunda onu yenerek narsistik büyüklenmeciliğini tatmin eder. Mehmet Rıza onun narsistik mükemmeliyetini yansıtan bir nesne gibidir âdeta: “Boş durmaktan hiç hoşlanmayan Cingöz, Mehmet Rıza’yı da içine karıştırdığı yeni bir sergüzeşt aramakla meşguldü. Onsuz bir vakanın ne tadı olur?” (Safa, 2019b: 18-9)

Cingöz erkek rakiplerini sadece fiziksel olarak ve zekâsıyla yenmekle kalmaz, onların hayranlığını, övgüsünü de kazanır. Başta ona rakip olarak çıkan tüm erkekler maceranın sonunda onun gücünü kabul etmek zorunda

kalır; böylece Cingöz'ün eril gücü zıt güçler tarafından da onaylanmış olur: "Süleyman Tahir, hayatının meçhul safhalarını önüne açılmış bir kitap gibi okuyan Cingöz Recai'ye, bu müthiş zekâya büyük bir hayret ve korku ile bakıyor ve gözlerini önüne eğiyordu." (Safa, 2019b: 1339)

Mehmet Rıza, Cingöz Recai'nin süperegosu gibi çalışır. Onu kanunlara uymak konusunda devamlı uyarır ve eleştirir. Narsistik Cingöz'de gelişmeyen süperegoya karşılık Mehmet Rıza her şeyiyle, süpergosu gelişmiş bir ben örneğidir. Cingöz'ün pek de "idealize etmediği" bir ebeveyn imagosu gibidir. Daha sonra görüleceği üzere Cingöz Recai'nin "ego ideali" yazar Server Bedi'nin kendisidir. Cingöz, Mehmet Rıza'yı çoğunlukla öfkelenirse de onun sevgisini kazanmak için çaba da sarf eder. *Allo... Allo... Yetişiniz!*'in (1933) son sahnesinde Cingöz'ü, kendi yatak odasında bir koltuğun üzerinde yatarken gören Mehmet Rıza iyice öfkelenir. Cingöz'ün bu küstahlığına şaşırır:

-Burada ne işin var, küstah serseri?

-Rıza! Dostum! (...) Düşündüm, taşındım ve bu serveti senin emrine vermeyi kararlaştırdım. Fakat iki şartla: Bütün bu altınları güzel bir polis hastahanesi yapmak için kullanacaksın. Hastahanenin adı: "Mehmet Rıza" olacak. (...)

Mehmet Rıza(.):

-Ulan diye bağırды, seni gene sevdim. Cin gibi bir kafan, pırlanta gibi bir vicdanın vardır. Yaşa! "Mehmet Rıza Polis Hastanesi" ha?... Teşekkür ederim. Benim adım için değil, fakat zabıtamızın ihtiyacını ne güzel düşünmüşsün! Hoşuma gitti Recai. (258-259)

Mehmet Rıza idealize edilmeyen baba figürü olarak Cingöz'ü tutuklamakla yani sembolik olarak iğdişle tehdit eder. Başkomiser bunu birkaç kez yapmayı başarsa da Cingöz çabucak kurtulup geride bıraktığı ihtişamlı yaşama geri döner.

Oidipus kompleksine girişte anneyle narsistik bir evrende yaşayan erkek çocuk, annesi için her şey olmayı arzular. Babanın çocuğu anneden, kastre eder gibi koparması, çocuğun ilk büyük engellenmesidir. Babanın koyduğu ensest yasağı erkek çocuğun anneden kopup nesnelere dünyasına girmesini gerekli kılar. Yetişkinlikte babaya karşı süren düşmanca tavırlar, Oidipus kompleksine gerilemeyle ilişkilendirilir. "Babanın adı"nın tanımayan çocuk, anne imgesiyle olan narsistik tümgüçlülüğü aşamamış demektir. Cingöz Recai, Mehmet Rıza'dan en büyük rakibi olarak bahseder. Mehmet Rıza, Cingöz'ün hiçbir zaman aşamadığı Oidipus kompleksinin nesnesi olan, özdeşleşim kurulmamış bir baba, yasası tanınmayan bir otorite figürüdür. (Tura, 2021: 53-54)

Arsen Lüpen İstanbul'da (1935) romanına kadar bekâr olan Mehmet Rıza, sonraki romanlarda Melahat adlı genç bir kadınla evlenmiş olarak karşımıza çıkar. Cingöz, her genç kadına yaptığı gibi Melahat'i de kendine hayran bırakır: “(...)evlendiği günden beri, ilk defa polis vakalarını bu kadar ciddi bir alaka ile dinleyen genç karısı Melahat'a bakarak: -Uykun geldiyse git, yat sen! dedi. Çünkü Melahat'in Cingöz'ü dinlerken bakışlarında parlayan **hayranlık**, Mehmet Rıza'nın müsamahasını sonuna getirmişti.” (2020a: 102-3)

Cingöz iğdişi babaya karşı annenin arzusunun nesnesi olmaya çalışan narsistik bir erkek çocuk gibidir. Mehmet Rıza'nın, Melahat'le Cingöz'ün bir ara ortadan kayboluşu sonrasında ikiliden şüphe etmesi, karısıyla yatağa girerken onun çıplak kollarına dikkatle bakması, babanın koyduğu enest yasağını hatırlatır.

4. Narsistik Yaraları Kapatma Uğraşı: Hayran Olunma, Övgüye Muhtaçlık, Arzulama

Narsistik fallik büyüklenmecilik kadınlar tarafından devamlı arzulanır olma sanı ya da fantezilerini de beraberinde getirir. Öznenin arzu nesneliği arzusunun kurulumu için şarttır ancak narsisizmde bu durum bazen bir sanıya dönüşerek patolojik boyut kazanır. Fallik büyüklenmecilikte erkek, fallusu temsil eden eril güce sahip olduğu için kadınlar tarafından arzulanır. Oidipus öncesine gidilecek olursa oğluna hayran bir annesi hatırlatan bir eş özlemi narsistik büyüklenmecilikle ilgilidir. (Tura, 2022: 285) Cingöz Recai'nin partneri Jale her bakımdan onu destekleyen, hayranlık duyan, eril dünyanın kurallarını kabul eden bir sevgi nesnesidir.

Cingöz Recai, hem kendi kahraman bakış açısından hem diğer kahramanların bakış açısından hem de romanın tanrısal anlatıcısının bakış açısından sürekli övülür. Anlatının bütün öğeleri âdeta Cingöz'ün mitsel gücünü yüceltmek için bir araya gelmiş gibidir. Hem dostları hem de düşmanları tarafından övülen Cingöz'ün eril gücü erkek kahramanlar tarafından tasdiklenip övülürken genç kadın kahramanlar tarafından da arzu nesnesine dönüşür.

Serinin ilk romanı *Cingöz'ün Esrarı*'nda (1925) Cingöz tarafından kaçırılan Mebruke her genç kadın gibi kaçınılmaz olarak Cingöz Recai'ye âşık olmuştur.

Cingöz Recai Mebruke'nin kalbini teshir etmiştir; bu genç kadın, bütün kadınlar üzerinde harikulâde muvaffakiyetleri kazanmasını bilen kibar serseriye seviyor; hatta, bütün icraatında hırsıza yardım bile etmiştir! (Safa, 2019a: 91)

Cingöz'e âşık olan kadınların aşkın ötesinde, kendinden büyük bir güce tapınır gibi bir aşk ve hayranlık beslemeleri Cingöz'ü fantastik bir aşk nesnesine dönüştürür. O Echo'nun hiçbir zaman kavuşamadığı "Narkissos" gibidir: "*Çürüyeyim... hapislerde çürüyeyim... Ben kadını... bana çok ceza vermezler. Verseler de gam yemem... O kurtulsun... Ben onu seviyorum. Anlıyor musun? Ben Cingöz'ü çıldırmasıyla seviyorum... Onun için her fedakârlığa katlanırım... Onun için idam sehпасına da çıkarım... Anladın mı?*" (Safa, 2019a: 197)

Cingöz Recai'ye yalnızca kadınlar değil erkekler hatta düşmanları bile hayrandır. Cingöz bir fallus temsili olarak erkeklerin hem düşmanlığı hem hayranlığından kaçamaz. Cingöz, Oidipus kompleksinin girişindeki erkek çocuğun sonradan ideal egosuna dönüşecek bir baba figürü gibidir. Alıntıda az önce Cingöz'den dayak yemiş olan Orlando için Cingöz bir arzu nesnesine dönüşmüştür: "*Orlando'nun iki eli burnundaydı. Gözleri Cingöz'e bu defa kinsiz bakıyordu. **Hayranlığa** ve **arzuya** benzer mânâlar vardı bakışlarında.*" (Safa, 2019c: 173-4)

Hem en büyük rakibi hem de üstadı Mehmet Rıza'nın karısı Melahat, kocasının anlattığı polis vakalarını umursamamasına rağmen Cingöz'ün kendi ağzından anlattığı maceralarını dinlerken bu etkileyici adamdan gözlerini alamaz: "*Çünkü Melahat'in Cingöz'ü dinlerken bakışlarında parlayan hayranlık, Mehmet Rıza'nın müsamahasını sonuna getirmişti.*" (Safa, 2020a: 109)

Allo... Allo... Yetişiniz! (1933) romanında Cingöz zorla girdiği bir konaktaki davette bütün ilgileri üzerine çektikten sonra ayrılırken konukların hepsi onun ardından hayran bakışlar atarlar. Halkın takdirini ve arzusunu kazanmış bir süper kahraman gibi çıkar evden: "*Erkekler: -Müthiş adam, yaman adam, diyorlardı. Kadınlar: -Ne kadar sevimli, kanı sıcak bir adam! dediler.*" (Safa, 2019b: 216)

Özellikle Cingöz'ün artık yaşlanmış olduğunu bildiğimiz romanlarda Cingöz tümgüçlülüğün yitiminin bir telafisi olarak her çevreden kadın tarafından arzulanmaktadır. O yalnızca Cingöz olarak değil yarattığı diğer kendiliklerle bile arzu nesnesi olmaya devam eder. *Kral Faruk'un Elmasları Peşinde* (1955) romanında altmış yaşlarındaki Mister Manning olarak karşımıza çıkan Cingöz, bir genç kız tarafından bile arzulanacak çekiciliktir: "*Babası öldükten sonra, Ülke, bu İngiliz'e karşı her gün süratle derinleşen bir yakınlık duymuştu. Onu görmediği gün, ruhindaki esaslı kuvvetlerden bazıları eksilmiş gibi, kendisini noksan bir insan gibi hissediyordu. Mister Manning, bir kadının, hatta bir genç kızın kalbine en kestirme yoldan girmesini bilen bir adamdı*". (s. 70)

Aynı romandaki dolandırıcılık şebekesinin üyelerinden biri olan çapkın Didar, Cingöz'ün nesnesi olduğu karışık arzu ve hayallere kapılır: “İçinde hâlâ Cingöz'ün tesirinden kalan bir sıcaklık vardı. “İnsan bu adama delice âşık olabilir” diye düşündü. (...) Zayıflara fenalığı yok, iyiliği var bilâkis. Kadınlara da öyle... Fakat kim bilir onun ne güzel metresleri vardır.” Didar Hanım, gittikçe karışan hayaller içinde uykuya daldı.” (138-139)

5. Ben ve Diğerleri: Nesneleştirme

Nesneleştirme, kendi dışındaki insanların yararlılıklarına odaklanma ve böylece onları özerklik, faillik ve öznellik gibi insani niteliklerden mahrum bırakmaktır. (Tabaczek vd, 2021: 5637) Büyüklenmeci narsistikler benmerkezcidir ve hedeflerine güçlü bir şekilde odaklanır. Bu nedenle, diğer insanların esas olarak kendi amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik araçsallık içindekini yerini görmeye ve böylece başkalarını nesneleştirmeye eğilimli olabilirler. Karşılıklı ilişkilerin kalitesine veya insanlarla tanışmaya değil, kendi güç ve büyüklük duygularını güçlendirmek için başkalarını kullanmaya odaklanma eğilimindedir. (Tabaczek vd, 2021: 5639)

Cingöz Recai, özellikle kadınlarla olan ilişkilerinde büyüklenmeci kendiliğini tatmin etme arayışındadır. Bu uğurda kadınları çeşitli şekillerde nesneleştirir. Bu nesneleştirme seksüel amaçlara yönelik olabileceği gibi seksüalite dışında da gerçekleşebilir.

Cingöz'ün Esrarı (1925) ve *Allo... Allo... Yetişiniz!* (1933) Cingöz'ün babası olmayan iki kızı kaçırdığı ve kendince eğittiği iki romandır. “(Cingöz) Mehmet Rıza'ya döndü: -Buyur, üstat! dedi, bak Hacı Zihni Efendi'nin kızı ne marifetler yapıyor, gör! Ben ona iki aydır jimnastik öğretiyorum. (...) Haydi, Nazan, şekerim, bize şu Japon çevirmesi...” (Safa, 2019b: 183)

İki romanda da kızları anne (Mebruke) ya da babalarının (Nazan) serveti için kaçırmıştır. Zengin olmaya çok önem veren Cingöz Recai, bu kızların anne babalarının servetini çalmakla kalmayıp kızların gönlünü de çalmıştır. Mebruke'yle evlenmiştir ama Nazan'la olan ilişkisi belli değildir. Ancak Nazan'ın onu canını verecek kadar sevdiği malumdur.

Cingöz, Makyavelist bir tavırla çevresindeki kadınların insani özelliklerini hiçe sayıp onlardan yararlanır; kadınları çetesinde işe yaramaları için bir “maymun terbiyecisi” yöntemiyle eğitir. Bu benzetmeyi yapanın Mehmet Rıza olması da kayda değerdir. Daha önce de değinildiği gibi Mehmet Rıza, narsistik Cingöz'ün zayıf süperegosu yerine işlev görür: “(Mehmet Rıza'nın) Öfkeden yüzü kıpkırmızı kesilmişti: Hacı'nın kızını Cingöz kaçırmıştı ha?.. Üstelik bir de onu maymun gibi terbiye etmiş, muhabbetini kazanmış, onu müdafaaya çalışan zabıta kuvvetlerine karşı âsi bir hâle getirmişti!” (Safa, 2019b: 184)

Alıntılanan parçada anlatıcının, Mehmet Rıza'nın bakış açısını kullanması, Cingöz'ün tamamıyla ideal bir kahraman olmadığı bazen anlatıcı tarafından da onaylanmayan davranışları olduğunu gösterir. İlerleyen kısımlarda görüleceği gibi yazar Server Bedi, Cingöz Recai için ego idealidir. Mehmet Rıza'da ise ego ideali temsilleri görülmez. O bir baba figürü gibi işlev görmesine, Cingöz'de gelişmemiş süperegoyu temsil etmesine rağmen ego ideali işlevi gerçek anlamıyla roman kahramanı Server Bedi'ye aittir.

Cingöz Recai etrafındaki insanları, özellikle kadınları nesneleştirirken kendi faillüğünden ödün vermez: *"Hiçbir macerasında pasif durumları sevmezdi. Lida'nın kaçmasını beklemek, Jale'den haber beklemek, umulmaz hadiselerden bir ipucu beklemek, onun her an hareket halinde bulunmaya can atan enerjik ruhuna uygun şeyler değildi."* (Safa, 2019c: 146)

Cingöz Recai'nin, yardımcısı ve sevgilisi Jale'yle konuşmaları ise sık sık alaycıdır. Jale'yle olan ciddi diyaloglarda bile kadının eril bir bakışla nesneleşmesi ve Jale'nin de bu bakış açısının farkında olmaması romandaki eril söylemi sürdürmeye yardım eder.

Cingöz'ün Esrarı'nda (1925) Jale, Cingöz'ün henüz asistanıdır. Bir kadın olarak yaptığı işlerle değil bedenselliğiyle var olmaya mahkûmdur:

-Gene o parçayı mı okuyayım?

-Eğer güzel gözleriniz yorulmazsa...(Safa, 2019a:18)

(...)

-Bana şu telefonu uzatmak, acaba ipekten ellerinizi hırpalarmı?(Safa, 2019a: 19)

-Güzel elinizi hayalen öpmeme müsaade ediniz ve derhal beni yalnız bırakınız. (Safa, 2019a: 38)

Jale, Cingöz Amerika'dayken onu on sene beklemiştir: *Jaleciğim. Hele sen, sen, o kadar gözümde tütüyordun ki... Evlenmediğini, hep beni beklediğini, büsbütün olgunlaşıp güzelleştiğini biliyordum. (s. 45)* Cingöz Recai serisinde Jale, cinselliğini özgürce yaşayan modern bir kadın kahraman gibi çizilmeye çalışılsa da konformist bir kadındır ve eril söylemle mücadele içinde değil onun onaylayıcısıdır. Cingöz'ün bir erkek olarak aldatma hakkını teslim eder. Cingöz'ün kıskançlığa tahammülü olmadığını bildiğinden, kıskanç değilmiş gibi davranır: *"-Kıskanıyorum zannetme. Demin onun vücudunu anlatırken pek ballandırdın da, şaka ettim. Yoksa ne çıkar? Canın isterse helal olsun. Her yenilik yeniliktir. -(...)Canım istemiyor (...) Persiya için aynı şeyi söyleyemem. Bu gece ona randevum olsaydı, senin bu müsaadene candan teşekkür ederdim."* (Safa, 2020b: 95)

Romanın sonunda Cingöz'ün bir "femme fatale" tipi olan Persiya ile Hindistan seyahatine çıktığı öğrenilir. Serinin ilerleyen maceralarında Jale, Cingöz'den artık bu işleri bırakmasını ve beraber seyahate çıkmayı istediğini söyler. Cingöz, Jale'nin bu isteklerini görmezden gelir. Jale, Peyami Safa'nın romanlarındakinden farklı ve Cingöz Recai evrenine ait, evlenmemiş, özgür ruhlu ve çalışan yeni bir kadının prototipi olsa da sonuç olarak evdeki melek, erkeğin beklentilerine uygun davranan, nesneleşmiş bir kadın tipidir. Cingöz'ün seyahat planlarında yeri yoktur. Cingöz Recai, "dışarıdaki şeytan", ölümcül kadın Persiya ile seyahate çıkmayı tercih eder.

6. Mutlak Kudret, Sınırsız Güç: Tümgülü Bir Kendilik Kurgusu

Tümgülülük psikolojide, kişinin benliğinin dışındaki gerçekliği yalnızca düşünce veya kendi isteğiyle kişisel olarak yönlendirebileceği veya kontrol edebileceği sanıdır. Psikanalitik kuramda ana vurgu, bir bebeğin kendisini tümgülü hissetme durumudur. (APA: 2022e) Çocuğun kendi ilgisinin yalnızca kendisine dönük olduğu, nesne ilişkilerinin olmadığı bu dönem birincil narsisizm dönemidir. Erişkinlikte tümgülülüğün sürdürülmesi ise narsisizm ya da ileri aşamada psikozlarla ilintilidir.

Çocuğun tümgülü olduğu dönem anne karnından başlayıp oral dönemle devam eder. Tümgülülüğün yitimi Oidipus karmaşasından çıkışla başlar: (...) *henüz oral dönem(de) (...) cinsel amaçlar otoerotik niteliktedir. Çocuk tümgülü bir eksiksizlik yaşamaktadır. Kendi ile dışarı arasındaki ayrım netleşmemiştir. Henüz Ben gelişmediği için "gerçeklik duygusu" söz konusu değildir (Tura, 2021: 54)*

Cingöz Recai rakiplerine karşı tümgülüdür. Okuyucu, Cingöz'ün tam da yakalandığına hükmettiği sırada kahramanın üstün fiziksel ve zihinsel yetenekleri devreye girer. Fiziksel olarak bir hamlesinin kalmadığı anlarda üstün zekâsıyla işleri halleder ya da bazen zekice yalan söyleyerek bile muhatabını alt ettiği olur. *Allo... Allo... Yetişiniz!..*'de (1933) başkomiser Mehmet Rıza tam Cingöz'ü yakalayacakken odanın tavanında bir gaz sifonu olduğunu söyler. Bir cambaz gibi yetiştirdiği Nazan, Cingöz'ün bir emriyle sifonu çekecektir ve gaz maskesi olmayan polisler zehirlenecektir. Tabii Mehmet Rıza bu ihtimali göze alamayarak Cingöz'ü bırakmak zorunda kalır. Ancak sonraki sahnede gaz olayının bir yalan olduğu anlaşılır. (185)

Serinin üçüncü romanı olan *Arsen Lüpen İstanbul'da* (1935), kadınlarla ilişkilerinden daha önce hiç bahsedilmeyen Mehmet Rıza'nın Melahat isimli genç bir kadınla evli olarak okurun karşısına çıktığı romandır. Mehmet Rıza bir gün eve gelince Cingöz Recai'yi kendi evinde bulur. Karısı Cingöz'ü Mehmet Rıza'nın iş arkadaşı zannederek eve almıştır. İki ezeli rakibin arasında bir tartışma çıkınca Mehmet Rıza silah çektiği sırada Cingöz, Melahat'ı havaya kaldırıp kendisine siper yapar. Sonra da kadını evden

kaçırır. Mehmet Rıza Cingöz karşısında acizdir. Cingöz ise güçlüdür. Giriştiği hiçbir işte yenilmez, başarısız olmaz.”(Melahat):-Bana darılmadın ya? diyordu; ne yapabilirdim? Çelik gibi kolları var... Beni sepet gibi koluna taktı, götürdü. Fakat çok nazik adam... Hiç fena muamelede bulunmadı.(...) Odada, senin gözünün önünde beni belimden kavradı (...) Öyle kuvvetli adam ki beni bir koluyla havada tutuyor ve zaptediyordu.” (116-7)

Cingöz’ün kadın karakterin bakış açısıyla yüceltilen vahşi eril fiziksel gücü karşısında, otoritenin/devletin simgesi olan Mehmet Rıza aciz kalmıştır:

Eril kahramanların aşkın (metaforik) temsil biçimlerinde de “başarı ve büyüklük” erkek olmakla; daha simgesel ve kapsayıcı düzlemde ise fallus olmakla bağlantılandırılmıştır. Etken erkek kahraman (...) mutlak bir kudrete sahip olup, vahşi doğayla bütünleşik haldeki yaşamının dışı vurduğu bir tür Nirvana durumunu yakalamıştır. Öteki’nin arzusunun ana göstereni olarak fallus, erkek karakterler üzerinden; cinsel cazibenin yanı sıra fiziksel güç ve beceri ile; dolayısıyla erkeğe özgü olarak temsil edilen “etkin olmak”la ilişkilendirilmektedir. Sahip olmak sorunsalı bağlamında, “olmak”taki eksik, filmlerde erkeksi gücü ve özellikleri vurgulanmış karakterlerin ön plana çıkarılarak, ağırlıkla kadın karakterin ya da “sıradan topluluk”un bakışı aracılığıyla yüceltilmesi yoluyla telafi edilmektedir. Bu durumda etkinlik, otorite, arzulanır olma ve sahip olma, fallus olmak ile eşdeğerdir. (Karamollaoğlu, 2004: 98)

Narsisizmin büyülenmeci kutbundaki hastalar, üstün güçleri oldukları hatta zihin gücüyle hayatın olağan akışını değiştirebileceği fantezilerine kapılırlar. Cingöz Recai’nin üstün bir yetenekle psikanaliz/hipnotizma gibi derin uzmanlık gerektiren alanları çabucak öğrenip insanlara uygulaması da bu sanının sonucudur. *Arsen Lüpen İstanbul’da* (1935) romanında birçok doktorun iyileştiremediği Lili’yi psikanaliz ile sağaltan Cingöz olmuştur:

-Deli kızdan ne haber?

-Vallahi Rızacığım... Bu kızın eskisinden çok fazla akıllandığına emin ol. Birinci sınıf bir akıl doktoru gibi hareket ettim. Psikanaliz usulü ile kızın ruhunu dolduran ve yaralayan gizli kederleri kanalize etmeye muvaffak oldum.

Arsen Lüpen, ilk defa olarak, Cingöz’e hayran bakışlarını dikti ve kıskançlığın çiçek açmasına benzeyen acı bir gülümseyişle güldü:

-(...) Alber dö Flöri gibi en büyük sinir doktorları bile onu tedaviye muvaffak olamadılar.

Arsen Lüpen'le Mehmet Rıza, Cingöz'e, aynı zamanda ve hayran gözlerle baktılar. Polis hafiyesi mırıldandı:

-Sihirbaz mısın be adam!.. (254-255)

En büyük ruh doktorlarının yapamadığını yapıp deli kız Lili'yi iyileştirerek dünyanın en önemli kriminallerinden biri olan Arsen Lüpen'in dahi övgüsünü alır. Onun başarıları en güçlü erkekleri bile kendisine hayran bırakır.

Cingöz Recai, kadınlar üzerindeki etkisiyle daima övünür. Lili'yi iyileştirmesiyle ilgili kendi yorumu da kadının nesneleşmesini ne kadar benimsediğini gösterir niteliktedir: *Akıllı kızları çileden çıkarmak elimizde olduğu gibi, çileden çıkmış kızları da akıllandırmak bazı erkeklerin elindedir. (...) Gayet basit, dedi, kendisine akli başında imiş gibi kur yaptım. Derin bir sevgi ve alaka gösterdim.* (s.254-255) Cingöz Recai romanlarındaki bütün kadınlar Cingöz'ün aşkını bir hediye gibi sevinçle kabul etmektedir. Onun, kendi ilgisini çekmeyen kadınları reddettiği halde kadınlar tarafından reddedildiğini göremeyiz çünkü Cingöz cinsel olarak da tümgüçlü bir konumdadır.

Cingöz'ün fiziksel gücü de bazen mitik bir boyuta varır. Polisler tarafından yakalandığı zannedilen bir anda mitik fiziksel gücü devreye girer:

Cingöz Recai, (...) kollarını kavuşturdu ve sivilin karşısında dimdik durarak:

-(Tevkif) et bakalım, dedi.

(...) Adam, Cingöz'ün iki bileğine yapışmak istedi, bütün kuvvetiyle yüklendi, fakat onu sarsamadı bile... (Safa, 2019c: 229)

Haldun cebinden bir kelepçe çıkardı. (...) Cingöz iki elini de uzattı. (...) Haldun, silahını cebine koyduktan sonra, Cingöz'ün bileklerini birbirine yaklaştırmak istedi. Fakat ilk hamlede bunun imkânsız olduğunu anladı. Heyecandan titreyen bir sesle:

-Bileklerinizi yan yana getiriniz, dedi.

Cingöz işaret parmağını Haldun'un çenesine dokundurup çekti:

-Ağucuk bebek! dedi, senin baban bu şerefi kazanmak için otuz altı sene çalıştı. (Safa. 2019c: 235)

Cingöz Recai, alelaide bir hırsız değil, tüm modern teknikleri kullanmanın yanında müzik, siyaset, tarih ve en çok da psikoloji alanında derin bir bilgisi ve yetenekleri olan bir entelektüeldir. Psikanalitiğin yanı sıra hipnotizma da bilir ve uygular. Cingöz kendi hipnoz yeteneğinden

bahsederken “tanrısal” bir güce atıf yapar: “*Her şey gözlerdeki hâkimiyet iradesinin kudretine bağlıdır.*” (Safa, 2020c: 94)

Kral Faruk’un Elmasları Peşinde (1955), Cingöz’ün yaşlandığı ve bu yüzden tümgüçlülüğünü sorguladığı bir romandır. Bu eksikliği kapatmak için romanın kurgusunda Cingöz’e âşık birkaç kadın karakter ortaya çıkar. Cingöz’ün örselenen narsistik gücünü gösteren, Cingöz’ün hem cazibesinden hem de fiziksel gücünden bir şey kaybetmediğini kanıtlayan güç gösterisi sahnelerine de sıkça yer verilmiştir.

Cingöz yalnızca fiziksel güç ve zekaya sahip değildir ayrıca özel bir varlıktır. Onun mitik gücü uluslararası çapta ünlüdür. Birleşmiş Milletler bünyesinde çalışan, merkezi Merih’te olan bir enstitü için bile bulunmaz bir insandır o. Merih’teki yönetim, muhalifleri alt etmek için Cingöz’den yardım ister. (Safa, 2019d)

Cingöz kendisini diğer insanlardan yani dış nesnelere ayırır. O hadiselerin zahiri taraflarını gören basit zekâlardan değildir. Jale ise kendisinin de basit zekâlı olduğunu rahatlıkla söylerken hayran bakışlarını Cingöz’den ayıramaz. Zaten bir kadın olarak Jale’nin Cingöz’le yarışmak için pek şansı yoktur. O, Cingöz sayesinde dünyaya ait bir sırrı keşfedecek olan basit ama şanslı bir ruhtur. *Cingöz Merih*’te (1956) romanında Jale’nin Merih yönetimi tarafından seçilmesi Cingöz’ün sayesinde olur:

- (...)*yarınki dünyaya ait bir sırrı, cihanları idare eden bir sırrı ilk defa öğrenenler arasında bulunmak şansı sana ve bana geldi.*

Jale’nin ağzı açık kalmıştı. Cingöz ona doğru yürüdü:

-*Biliyor musun, bunun sebebi nedir? (...) Bizi niçin seçtiler?*

-*Bizi onlar mı seçti? (...) Niçin seçtiler?*

-*Çünkü, yavrum, basit zekâlar hadiselerin yalnız görünen tarafını görürler. Yalnız görünene inanırlar. Daha derinlere gidemezler. Halbuki biz, mesleğimiz icabı, daima gizlilikleri yakalamak için zekâmızı işletmeye alışmışız. Böyle insanlar nadirdir.*

Jale Cingöz’e hayran bakışlarını saplayarak:

-*Senin için doğru bu, dedi, fakat ben...*

-*Seviştığımızı, beraber çalıştığımızı, ayrılamayacağımızı biliyorlar... (45)*

Cingöz’ün Merih yönetimine yardım etmek seçilme sebebinin zekâ olduğu birçok kez vurgulanır.

Edilgen ve iradesiz olan kadınların yanında Cingöz bir erkek olarak cesaret timsalidir, korku nedir bilmez. Kadın karakterler de söylemleriyle Cingöz'ün bu üstün konumunu devamlı onaylar:

Jale dedi ki:

-(...) bana asıl heyecan veren şey, Arz'daki vücudumun içine girmektir. Ya bir terslik olur da giremezsem?

Cingöz sordu:

-Nasıl terslik?

-Ne bileyim ben. Mesela teknik bir arıza. (...)

Neriman da bu korkuya iştirak etti:

-Sahi, dedi, benim de içimde bu endişe vardı. Siz onu daha güzel şekilde ifade ettiniz.

İkisi de Cingöz'e baktılar. O sakindi ve gülümsüyordu. Ömründe korku nedir, bilmeyen bir adamın bu duruşu emniyet vericiydi. (s. 82)

Cingöz yalnızca bilek kuvvetiyle hareket eden gangster tayfasından bir hırsız değildir. Gelişmiş sanatsal ve entelektüel zevkleri olan bir kriminaldir o:

-Kemanımı göreceğim geldi, dedi, şimdi sen semaverî hazırlarken ben de sana keman çalarım. (...) Çaykofski'nin Brahms'tan hoşlanmadığı doğru değildir. Ben buna inanmıyorum. O kanı kaynayan Rus kıskanç bir adamdı. Eserlerinden bellidir o. (201)

Her zaman güçlü olma arzuları besleyen büyüklenmeci narsistler kendilerini zayıf görmeye katlanamaz. Narsistik büyüklenmecilikleri ölçüsünde narsistik yaralanmaları da kuvvetli olur. Başarısız olduğu zamanlarda egosuna karşı düşman kesilir: "Ahmak, asıl dayağı sen istersin! Kör olası Cingöz, eskiden böyle hecelemezdin, keskin zekân şıp diye her şeyi buluverirdi. Koca sersem! (...) İhtiyarladın mı ahmak, gözlerin de artık görmüyor!" (Safa, 2019b: 21-22)

Server Bedi, Cingöz'ü en yakından tanıyan bir dost olarak Cingöz'ü sadece başkalarına değil kendi kendisine karşı da merhametsiz biri olarak değerlendirir: "Dostunun yalnız başkalarına değil, kendi nefesine karşı hükümlerinde bazen çok merhametsiz olduğunu bilirdi." (Safa, 2020b: 110)

Serinin son romanı *Sultan Aziz'in Mücevherleri*'nde (1959) eril kuvveti temsil eden bir kahraman olarak Cingöz'ün tümgüçlülüğünü yitirme nedeni artık yaşlanmış olmasıyla ilgilidir. Vasat okuyucuyu temsil eden Jale, Cingöz'ün yitirdiği tümgüçlülüğü narsistik desteğiyle tamamlamaya çalışır:

Derin bir iç çekişin arkasından, mahzun bir sesle Cingöz mırıldandı:

-Seni bilmem ama, dedi, ben bayatladım Jale. Hamlaştım.

-Ayol, bayatlayan, hamlaşan adam gecenin bu saatine kadar, gözleri fıldır fıldır, oturur mu?

-Oturmaktan başka ne halt ediyorum. Yirmi sene evvel ben hareketten başka bir şey sevmezdim. Böyle emekli komiser gibi köşemde oturup gazetelerdeki zabıta vakalarını düşünmezdim. (66-67)

-(...)Ben de o anda dikkat etmedim. Sonradan anladım. Bugün idrakimde rötarlar var. Söylüyorum ya sana: Ben eski ben değilim.(83)

7. Ego İdeali: Server Bedi

Ego ideali/ideal ego kişinin olmak istediği kendisinin içsel görüntüsüdür. (Akhtar, 2009: 89) Freud, bu terimin ilk kullanımında çocukluğun narsistik mükemmeliyetinin ebeveyne yansıtılmasını kasteder. (Tükel, 2017: 11) İdeal ego, ebeveynler, öğretmenler ve benzemek istediğimiz diğer kişilerden birçok özellik almıştır. (Reik, 2009:13) Ego ideali ve narsisizm arasındaki bağ üzerine en önemli araştırmaları yapan Janine Chassaguet-Smirgel'in teorisinde ego ideali Freud'un söylemine yakın olarak Oidipal evre sırasında narsisizmin aynı cinsiyetten ebeveyne "ileriye dönük izdüşümü"dür. Ego ideali sıklıkla süperego ile karıştırılır ama ikisi aynı şey değildir. Ego ideali, benliği olmak istenilen benlikle arasındaki farkı kapatmak için yüreklendirir ve uğraşır. Süperego ise -tersine- kişiyi içsel ahlaki buyrukları çiğnediği için cezalandırır. (Akhtar, 2009: 89)

Cingöz Recai serisinde Server Bedi, birkaç kez gerçek yazar kimliğiyle karşımıza çıkar. Cingöz Recai'nin maceralarını yazan Server Bedi'nin Cingöz Recai'yle oldukça sıkı bir dostluk ilişkisi vardır. Romanlara baktığımızda yazar Server Bedi'nin, Cingöz Recai'nin bakış açısını sıklıkla kullanması anlatıcı-yazarın Cingöz Recai ile ayrılaşmadığı düşünülse de ikisi arasındaki ayırım ikilinin romanın aktüel zamanında karşılaştığı sahnelerde daha iyi belirir. Narsistler kendi kendine yeterli olacağı düşüncesinde olduğu için diğer insanlardan tavsiye almaktan imtina ederler. Ancak Jale gibi kendisine en yakın olan birinin yardımını bile benliğine hakaret sayan, mesela Jale, "Sana yardım edemez miyim", dediğinde, "Biraz zekâ mı vereceksin? O hale geldimse, çıkıp gidelim, boş ver (Safa, 2019c: 260) diyen Cingöz Recai, Server Bedi'nin tavsiyelerini can kulağıyla dinler ve onun eleştirilerini mahcubiyetle onaylar.

Server Bedi devam etti:

-Yalnız, hareketlerin arasında bir tanesini beğenmedim.

-Hangisi üstat?

-Küpeleri satın almanı (...) Eskisi gibi sanatın racon tarafını çok seviyorsun. Bu küpelerin (...) ilerisi için bazı tehlikeleri de vardır.

Cingöz önüne bakarak mırıldandı:

-Doğru. (Safa, 2020b: 111)

Yazar Server Bedi'nin kendisini romanın kurgusunda kendi kimliğiyle ortaya çıkarma sebeplerinden biri kendisinin Cingöz Recai ile aynı kişi olmadığını okuyucuya göstermektir.

Ego idealinin oluşmasında erkek çocuğunun babasının katkısı büyüktür. Oidipal karmaşadan kurtulan çocuk, babanın kişiliğinden bazı değerler alır ve bu değerler egodan ayrımlaşarak süperegonun ve ego idealinin oluşumuna katkı sağlar. Babanın olmadığı durumlarda baba rolünü üstlenen anne ya da bir büyük, öğretmen de çocuğun ego idealini oluşturabilir.

Çocuksu narsistik tümgüçlülüğünü terk etmek istemeyen narsist bir karakterken "babanın adı" devreye girer ki babayı temsil eden konumda yazar ve roman kahramanı Server Bedi'nin kendisi vardır. Herkesin yanında alaycı, büyükleme, zekâ dolu, ele avuca sığmaz bir karakter sergileyen Cingöz, maceralarını kaleme alan dostu Server Bedi karşısında uslu bir çocuk kesilir. Aşağıda alıntılanan metinde Server Bedi roman kahramanı ve anlatıcı olarak okuyucunun karşısındadır artık:

-(Cingöz Recai) peki, dedi, niçin bunları yazmıyorsunuz? (...)

-Sırası değil, dedim, bu heyecan dalgası yatışmalı. (...)

Sabırsızlığını gizlemeyen Cingöz (...) durdu:

-Biraz, dedi, biraz çitlatmaz mısın?

Menfi cevap alacağını hisseder hissetmez suali değiştirdi. (...) Cevap vermedim. Yaklaştı ve dedi ki:

-Ben takip servisime emir verdim. Geceleri köşkün etrafında nöbet bekliyorlar. Kız uykuda gezmeye çıkarsa bana haber verecekler. Kaçırıp buraya getireyim mi? Emreder misin?

-Hayır, dedim, biliyorsun, kanuna aykırı hiçbir harekete iştirak etmem. (Safa, 2019d: 17-18)

Ego idealinin kişinin olmak istediği ve olduğu ben arasındaki boşluğu azaltmak için "ben"i yüreklendirir ve uğraş verir demiştik. Aşağıda alıntılanan parçada Server Bedi'nin, Cingöz Recai'yi olmak istediği "aşkın bir ben" olmak için nasıl yüreklendirdiği görülüyor. Üstelik Server Bedi,

Cingöz Recai'yi yüreklendirmekle kalmamış onu kalemiyle olmak istediği “ben”e dönüştürmüştür:

-İçimde büyük, çok büyük hareketler yapmak ihtiyacı var. (..) Benim içim dünyaya sığmıyor. Daha geniş mesafeler ve imkânlar arıyorum. Daha büyük zekâlarla haşır neşir olmak, çatışmak istiyorum.

-Bütün dâhiler böyledir, dedim.

Bana doğru geldi ve elimi öpmek istedi:

-Ooo!.. dedi, beni hep ve yalnız sen şımartırsın, üstat. Beni sen yarattın. Maceralarımı yazan romanlarında beni o kadar şişirdin ki, kendimi tanıyamaz oldum. Ne kadar minnettarım sana.

Doğrudum ve bağırdım:

-Hâşâ!.. Seni evvela Allah yarattı, sonra da kendi zekânla kendini tamamladın. (Safa, 2019d: 19)

Cingöz Recai'nin kendisinden bahsederken birçok kez kendisinin ahlaksız biri olmadığı, sıradan hırsızlar gibi kendi ikbali için çalmadığı, fakirlere yardım edip öğrencileri okutan bir hayırsever olduğu yönündeki kendilik kaygısı içeren açıklamaları dikkat çeker. Cingöz Recai'nin kendi iyiliğinden vicdanen emin olmadığı açıktır. O esasen güçlü kudretli sıfatlarının yanında ahlaklı, yardımsever biri olarak da anılmak istemektedir. Onun olmak istediği ben'i gerçekleştirmesinde en büyük destekçisi yine Server Bedi'dir:

-Senin yüzünden birçok hücumlara uğradım. (...) Bu hücumları yapanların hiçbiri senin kadar ahlaklı değildi. Senin namuslu insanlara dokunmadığını, yalnız hırsızları soyduğunu, servetinin büyük bir kısmını hayır işlerine harcadığını, birçok canileri ve korkunç serserileri tepelediğini ve polise de adalete de unutulmaz hizmetin olduğunu tekrarlamaktan yorulmadım.

-Ona eminim, eminim.

-Bunu söylemekten maksadım, polislik eden hırsız, hırsızlık eden polise tercih ettiğimi anlatmaktır. Eminim ki, bu korkunç teşkilatın yakalanmasında zabıtamıza en çok yardım eden zekâ sen olacaksın. (Safa, 2020b: 116)

Cingöz Recai, yaratıcısı Server Bedi karşısında regresif bir erkek çocuğu tavrı takınırken, yazar da hem gerçek hayatta hem de kurgu düzeyinde yaramaz çocuğunu sürekli savunan ve tüm hatalarına rağmen onu idealize ettiği imgesel bir ben olmak için yücelten bir “ego ideali”dir.

Sonuç

Cingöz Recai tipinde narsistik erkeklik kurgusunun tezahürleri görülmektedir. Tüm güçlü ve büyükenmeci davranışları ve onu onaylayan anlatıcı bakış açısıyla karakterin erkeklik kurgusu içindeki narsistik konumu onaylanır ve sağlanlaştırılır. Narsistik bir gerilemeyle erkek kahraman, Öteki'nin arzusu olan fallus olma arzusuna gerilemiştir. Birincil narsisizmde sağlıklı bir şekilde tamamlanamayan psikoseksüel evreler patolojik yetişkin narsisizmine yol açmıştır. Cingöz Recai'nin tamamlanamamış arzusu "fallus olmak" psikanalitik bir okumayla sekiz romanda açığa çıkarılmıştır.

Cingöz Recai'nin dış nesnelere çıkar amaçlı yaklaşırken onların övgü ve hayranlığına muhtaç olması, fazla gelişmiş benliği, kendisini otorite kurumlarından üstün görmesi ve kural tanımazlığı, saldırgan, alaycı ve küçümser tavırları, iğdiş kompleksi, kadınları küçümsemesi, onda son derece üst düzeyde olan narsisizmin büyükenmeci kutbundan kaynaklanır. Bu narsistik kişilik, ataerkin söz sahibi olduğu bir toplumda otoriteye sahip olmanın verdiği güven duygusuyla sağlanlaştırılır. Gerçek hayatta fantezi düzeyinde kalabilecek üstün fiziksel yetenekler, karşı cins tarafından devamlı arzulanma, çok çabuk kazanılan psişik yetenekler gibi tüm güçlülük özlemi gösteren kişisel özellikler ise yazarın kalemi sayesinde fantezi düzeyinden kurtulup davranış düzeyine yükselmiştir.

Cingöz Recai'nin kendisine partner olarak seçtiği kadın, Jale, vasat okuyucuyu temsilen, Cingöz Recai'nin üstünlüğünü onaylarken nesneleşir; Cingöz'ün evreninde narsistik erkeklik kurgusunun güçlenmesine katkı sağlar. Jale, başta olmak üzere tüm kadın karakterler onun eril gücü imleyen narsistik konumunu pekiştirir. Cingöz Recai'nin eril tüm güçlülüğünü sorgulayan kadın kahramanlar yok denecek kadar azdır. Bu işlevi gören kadın kahramanlar onun narsistik yaralanmasına yol açar. Romanların bu kısımlarında anlatıcı ve odaklayıcı kahraman arasında bir bakış açısı farkı ortaya çıkar. Ancak bu bölümler, romanın genel olarak başkahraman odaklı anlatımını sekteye uğratmayacak kadar azdır.

Otorite figürünü temsil eden karakterler özellikle devletin kolluk kuvvetleri Cingöz tarafından birçok kez yenilir. Mehmet Rıza otorite simgesi bir baba figürü olmasına karşın idealize edilen ebeveyn imagosu olmaktan uzaktır. Cingöz Recai'nin "ego ideali" romanda bir karakter olarak da karşımıza çıkan Server Bedi'dir. Yazar-kahraman, Cingöz Recai'nin ideallerini gerçekleştirmesi, olmak istediği kişi olması için erkek çocuk konumundaki regresif Cingöz'ü yücelten ve yüreklendiren bir büyük figürü olarak Cingöz'ün "ego ideali" olma niteliği taşır.

KAYNAKÇA

AKDUR ÇİÇEK, S. (2021), *Narsistik Kişilik Özelliklerinin Anne Babadan Çocuğa Aktarımı: Ebeveynlik Tarzlarının Rolü*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

AKHTAr, S. (2009), *Comprehensive Dictionary of Psychoanalysis*, London, Karnac Books.

APA (2022, 09, 10), <https://dictionary.apa.org/omnipotence>

APA (2022, 10, 10), <https://dictionary.apa.org/narcissism>

APA (2022, 10, 14), <https://dictionary.apa.org/grandiosity>

APA (2022, 10, 27), <https://dictionary.apa.org/penis-envy>

AR, Y. (2014), Büyüklenmecilik ya da İncinebilirlik: Narsistik Kişilik Örgütlenmesinin Şema Terapi Yaklaşımı Çerçevesinde Ele Alınması, *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 1(3), 29-43.

BAYDAR, M. (2015), *Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar?*, İstanbul, İletişim Yayınları.

DEMİRCİ, İ. & EKŞİ, F. (Haziran 2017), Büyüklenmeci Narsisizmin İki Farklı Yüzü: Narsistik Hayranlık ve Rekabetin Mutlulukla İlişkisi, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 46: 37-58

FINK, B. (2020), *Lacancı Özne*, çev. Kemal Güleç, İstanbul, Encore Yayınları.

FREUD, S. (2017), *Narsisizm Üzerine ve Schreber Vakası*, çev. Banu Büyükkal, Saffet Murat Tura, İstanbul, Metis Yayınları.

FREUD, S. (2021), *Cinsellik Üzerine (Üç Deneme Bekâret Tabusu/Kadın Cinselliği/Fetişizm ve Diğer Konular)*, çev. Selçuk Budak, İstanbul, Öteki Yayınevi.

GRIJALVA, E., NEWMAN, D.A., Tay, L., Donnellan, M.B., Harms, P.D., Robins, R.W., Yan, T. (2014), Gender differences in narcissism: a meta-analytic review. *Psychology Bulletin*, 2015 Mar;141(2): 261-310. <https://doi.org/10.1037/a0038231>.

KARAMOLLAOĞLU, A. (2004), *Doksanlı Yıllar ve Sonrasında Hollywood Sinemasında Eril Narsisizm ve Fallik Karakter Temsilleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.

KERNBERG, O.(2020), *Sınır Durumlar ve Patolojik Narsisizm*, çev.: Mustafa Atakay, İstanbul, Metis Yayınları.

KOHUT, H. (2020), *Kendiliğin Çözümlemesi (Narsistik Kişilik Bozukluklarının Psikanalitik Tedavisine Sistemli Bir Yaklaşım)*, çev.: Cem Atbaşoğlu, Banu Büyükkal, Cüneyt İşcan, İstanbul, Metis Yayınları.

LACAN, J. (1994), *Fallus'un Anlamı*, çev: Saffet Murat Tura, İstanbul, Afa Yayınları.

LACHOWICZ-TABACZEK, K., LEWANDOWSKA, B., KOCHAN-WÓJCIK, M., (2021), Grandiose and Vulnerable Narcissism as Predictors of the Tendency to Objectify Other People. *Current Psychology* 40, 5637–5647. <https://doi.org/10.1007/s12144-019-00569-3>.

LEMAIRE, A. (1996), “Simgele Girişte Oidipus’un Rolü”, çev.: Nesrin Tuna, *Freud’dan Lacan’a Psikanaliz* içinde, İstanbul , Ayrıntı Yayınları.

RANK, O. (2014), *Doğum Travması*, çev. Sabir Yücesoy, İstanbul, Metis Yayınları.

REIK, T. (2009), *Aşk ve Şehvet Üzerine/Cinslerin Duygusal Farklılıkları*, çev. Ali Kılıçlıoğlu, İstanbul, Say Yayınları.

SAFA, P. (2018), *Cingöz Recai'nin Harikulâde Sergüzeşleri*, Haz. E. Üyepazarcı, İstanbul, Ötüken Neşriyat.

SAFA, P. (2019a), *Cingöz'ün Esrarı*, Haz. B. Öztürk, haz. D. Ardalı Büyükarman ve S. Ağan, İstanbul, Ötüken Neşriyat.

SAFA, P. (2019c), *Kral Faruk'un Elmasları Peşinde*, Haz. S. Şahin, İstanbul, Ötüken Neşriyat.

SAFA, P. (2019d), *Cingöz Merih'te*, Haz. S. Şahin, İstanbul, Ötüken Neşriyat.

SAFA, P. (2020a), *Arsen Lüpen İstanbul'da*, İstanbul, Ötüken Neşriyat.

SAFA, P. (2020b), *Beyaz Cehennem*, Haz. S. Şahin, İstanbul, Ötüken Neşriyat.

SAFA, P. (2020c), *Sultan Aziz'in Mücevherleri*, Haz. S. Şahin, İstanbul, Ötüken Neşriyat.

SAFA, P. (2020d), *Sağdan Üçüncü Söğüt*, Haz. S. Şahin, İstanbul, Ötüken Neşriyat.

SAFA, P. (2019b), *Allo... Allo... Yetişiniz!*, İstanbul, Ötüken Neşriyat.

SCHMIDT, A. (2019) “Kernberg ve Kohut’un Narsistik Kişilik Bozukluğu Kuramlarının Karşılaştırması”, *Türk Psikiyatri Dergisi*; 30(2):137-41

ŞAHİN, S. (2022), Cingöz Recai’nin Akıl ve Gerilimle Harmanlanmış Yeni Bir Serüveni: Siyah Pervaneler, *Türkbilim*, 2022/43: 147-155.

The Feminism Book (2019), Kolektif, London, Dorling Kindersley Publishing.

TURA, S. M. (1994), “Olmakta Eksik” Lacan’da Kastrasyon ve Narsisizm, *Fallus’un Anlamı*, İstanbul, Afa Yayınları.

TURA, S. M. (2021), *Freud’dan Lacan’a Psikanaliz*, İstanbul, Metis Yayınları.

TURA, S. M. (2022), *Günümüzde Psikoterapi*, İstanbul, Metis Yayınları.

TÜKEL, R. (2017), “Freud’un Metinlerinde Ego İdeali”, *Narsisizm Üzerine ve Schreber Vakası*, İstanbul, Metis Yayınları.

ÖZATA DİRLİKİYAPAN, Jale (2007). *Yazınsal Kavrayışta Köklü Bir Değişim: Türk Öykücülüğünde 1950 Kuşağı*, Doktora Tezi, Bilkent Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

SAZYEK, Hakan (2015). *Roman Terimleri Sözlüğü* (2.baskı), Ankara: Hece Yayınları.

SEVER, Özge (2020). *Ergin Çiftçi: ‘İnsan olmak içine kapatıldığımız bir zirh’* [Söyleşi], <https://porsukkultur.com/ergin-ciftci-insan-olmak-icine-kapatildigimiz-biz-zirh/> (Erişim Tarihi: 29.09.2021).

TUTUMLU, Reyhan (2007). *Vüs’at O. Bener’in Yapıtlarına Anlatıbilimsel Bir Yaklaşım*, Doktora Tezi, Bilkent Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

YİĞİTLER, Ş. Şükrü (2020). “Mustafa Kutlu’nun Bu Böyledir Adlı Eserinde Yapı ve Anlatım”, *Söylem Filoloji Dergisi*, 5(2), 379-394.